

Vlaanderen

is economie, wetenschap
& innovatie

Evaluatie 2026 van VIB – Plan van aanpak

Afdeling Coördinatie, Evaluatie, EU en Internationaal O&O-beleid

Afdeling Wetenschapsbeleid

15 september 2025

DEPARTEMENT
WERK, ECONOMIE
WETENSCHAP, INNOVATIE &
SOCIALE ECONOMIE

departementwewis.be

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB).....	3
1.2	Strategisch onderzoekscentrum – SOC.....	3
1.2.1	Het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid (het W&I-decreet).....	3
1.2.2	Convenant 2022-2026 tussen het Vlaamse Gewest en VIB.....	5
1.2.3	Addendum aan het convenant 2022-2026 tussen het Vlaamse Gewest en VIB - RegMed Vlaanderen 2022.....	8
1.2.4	Overzicht van de EWI-/WEWIS-middelen krachtens het convenant 2022-2026.....	9
1.3	Evaluatie.....	12
2	Aanleiding voor en bepalingen m.b.t. de evaluatie.....	13
2.1	Aanleiding en decreetsbepalingen betreffende de evaluatie	13
2.2	Evaluatiebepalingen opgenomen in het convenant 2022-2026.....	13
2.2.1	Ter verduidelijking.....	14
2.3	Bepalingen betreffende beleidsevaluaties opgenomen in de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019 en in het uitvoeringsbesluit ter zake	15
2.4	Evaluatie addendum aan het convenant 2022-2026 tussen het Vlaamse Gewest en VIB.....	17
2.5	Evaluatiebepalingen en het plan van aanpak	17
3	Beleidscontext	18
3.1	Historiek en huidige situatie.....	18
3.2	Convenant 2022-2026	20
3.2.1	Conclusies uit de evaluatie van de voorgaande convenantsperiode (2016-2021)	20
3.2.2	Doorwerking evaluatieresultaten in het convenant 2022-2026	22
3.3	Evolutie in de beleidscontext.....	24
3.3.1	Regeerakkoorden en beleidsnota's 2019-2024 & 2024-2029	24
3.3.2	Beslissingen Vlaamse Regering tijdens de convenantsperiode 2022-2026	25
3.3.3	Systeemanalyse O&O&I-systeem, productiviteits- en competitiviteitsagenda (Vlaamse Versnelling) en uitgaventoetsingen legislatuursperiode 2024-2029.....	26
3.3.4	Vlaams Defensieplan.....	28
4	Doelstellingen en beoogde resultaten	29
4.1	Uitgangspunten voor de evaluatie.....	29
4.1.1	Uitgangspunten in relatie tot de beleidsvelden, Economie, Wetenschappelijk Onderzoek, Innovatie en Wetenschapscommunicatie en het thema Industrie.....	29
4.1.2	Elementen volgend uit de VCO, aanverwante regelgeving en toelichting.....	29
4.2	Doelstellingen en beoogde resultaten van de evaluatie van VIB.....	30
4.2.1	Doelstellingen van de evaluatie.....	30
4.2.2	Analyse-/evaluatiedimensies en minimale evaluatiecriteria	30
4.2.3	Beoogde resultaten van de evaluatie	31

5	Krijtlijnen en draagwijdte van de evaluatie.....	35
5.1	Inhoudelijk	35
5.2	Tijds kader	35
5.3	Input van het voorwerp van de evaluatie.....	35
6	Evaluatieluiken.....	36
6.1	Ex-postluik (periode 2021-2025/2026).....	36
6.1.1	Beleidsplanning en -realisatie	36
6.1.2	Prestaties en impact	37
6.1.3	Rol, positie en meerwaarde	38
6.1.4	Werking, governance en opvolging.....	39
6.1.5	SWOT-analyse	40
6.2	Ex-anteluik (minstens de periode 2027-2031).....	40
6.3	Conclusies en aanbevelingen	42
7	Evaluatieonderdelen, -methodologie en procedure	43
7.1	Onderdelen van de evaluatie en methodologie	43
7.2	Procedure.....	43
7.2.1	Bronnen.....	43
7.2.2	Evaluatoren	44
7.2.3	Verloop	45
7.2.4	Nazorg	46
7.3	Planning	47
8	Informereren van en afstemming met het evaluatievoorwerp.....	48
9	Elementen m.b.t. de inzet van een externe consultant.....	49
9.1	Algemeen.....	49
9.2	Beschikbaarheid van documenten	49
10	Communicatiebeleid	50
Bijlage 1	Richtlijnen/leidraad voor de zelfevaluatie.....	51
	Inleiding.....	51
	Ex-postluik van de zelfevaluatie (2021-2025/2026)	52
	Terugblik op conclusies en aanbevelingen van de vorige evaluatie	52
	Beleidsplanning en -realisatie	52
	Resultaten, prestaties en impact	53
	Rol, positie en meerwaarde	53
	Werking, governance en aansturing.....	54
	SWOT-analyse	54
	Ex-anteluik van de zelfevaluatie (2027-2031).....	54

1 INLEIDING

1.1 Het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB)

Het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB)¹ verricht onderzoek naar de basis van het leven, gezondheid en ziekte en de werking van het menselijk lichaam, planten en micro-organismen. Hierbij ligt de nadruk op het vertalen van strategisch basisonderzoek naar toepassingen voor geneeskunde, landbouw en industrie. VIB werd in 1995 opgericht en is een onafhankelijk non-profit onderzoeksinstituut, gefinancierd door de Vlaamse overheid, met thans meer dan 1.890 wetenschappers uit meer dan 78 landen die onder andere werken aan de KU Leuven, Universiteit Antwerpen, Universiteit Gent en Vrije Universiteit Brussel. Ook communicatie over het werk van VIB en over de toepassingen van biotechnologie is een kerntaak van VIB.

Het instituut heeft een hoofdkantoor te Gent dat onder meer de algemene directie en de ondersteunende diensten huisvest, maar verder heeft het geen centrale campus. De onderzoeksgroepen, gestructureerd in onderzoekscentra, de kern- en servicefaciliteiten zijn ingebed in de campussen van de vier partneruniversiteiten in de Vlaamse Gemeenschap.

1.2 Strategisch onderzoekscentrum – SOC

De financiering door de Vlaamse overheid van VIB vindt haar grondslag in het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en de financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid (hierna W&I-decreet genoemd). De bepalingen m.b.t. VIB van dit decreet zijn vermeld onder Hoofdstuk I, “Strategische onderzoekscentra” van titel III, “Overige partners”. Naast VIB worden ook VITO², Flanders Make³ en imec⁴ als strategische onderzoekscentra vermeld.

1.2.1 Het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid (het W&I-decreet)

VIB wordt onder artikel (art.) 29 4° van het W&I-decreet vermeld als een strategisch onderzoekscentrum (SOC), waaraan de Vlaamse Regering – volgens datzelfde artikel – gemachtigd is om, onder de voorwaarden van het decreet – deel te nemen.

VIB wordt hierbij omschreven als:

De vereniging zonder winstoogmerk Vlaams Interuniversitair Instituut voor Biotechnologie⁵, opgericht bij de notariële akte van 6 juli 1995, waarvan het maatschappelijk doel gericht is op het verrichten van biomolecuair strategisch basisonderzoek in de levenswetenschappen, met als oogmerk het verhogen van de kennis van de levensprocessen en -systemen en het vertalen van die kennis in economische groei en wetenschappelijke vooruitgang.

¹ Het Vlaams Instituut voor Biotechnologie, zie ook www.vib.be

² Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek, zie ook www.vito.be

³ Het strategisch onderzoekscentrum voor de maakindustrie, zie ook www.flandersmake.be

⁴ Interuniversitair Micro-Elektronica Centrum vzw, zie ook www.imec.be

⁵ Aanvankelijk werd VIB in haar statuten voluit omschreven als: Vlaams Interuniversitair Instituut voor Biotechnologie. Sinds 29 augustus 2008 is de term “interuniversitair” echter weggelaten. In het W&I-decreet is dit evenwel behouden aangezien hier verwezen wordt naar de oorspronkelijke statuten uit 1995. Verder in dit document wordt de actuele naam gehanteerd.

Voorts stelt het W&I-decreet in art. 30 dat een strategisch onderzoekscentrum aan volgende vereisten dient te voldoen:

- 1° het gevoerde strategische onderzoek bouwt voort op wetenschappelijk onderzoek waarvan de wetenschappelijke excellentie in internationale vergelijkingen objectief aantoonbaar is;*
- 2° het strategisch onderzoekscentrum beschikt over een substantiële kritische massa;*
- 3° de activiteiten van het strategisch onderzoekscentrum passen in het wetenschaps- en innovatiebeleid, bepaald door de Vlaamse Regering;*
- 4° het gevoerde onderzoek bezit een belangrijk valorisatiepotentieel, zodat het onderzoekscentrum als aantrekkingspool voor nieuwe bedrijfsactiviteiten in het Vlaamse Gewest kan gelden en ondersteuning kan bieden aan bestaande bedrijfsactiviteiten.*

Ter verduidelijking, “Strategisch basisonderzoek” wordt in art. 2 10° van het W&I-decreet gedefinieerd als:

Kwalitatief hoogwaardig generisch onderzoek, dat beoogt wetenschappelijke of technologische capaciteit op te bouwen als basis voor economische en/of maatschappelijke toepassingen die bij de aanvang van het onderzoek nog niet duidelijk zijn gedefinieerd en alleen effectief kunnen worden ontwikkeld met vervolgonderzoek.

Wat de concretisering van deze deelname van de Vlaamse Regering aan een SOC betreft, stipuleert het W&I-decreet in art. 33 het volgende:

De Vlaamse Regering sluit met de strategische onderzoekscentra een meerjarig convenant, waarin de wederzijdse rechten en plichten in het kader van de toelage of subsidie, vermeld in artikel 34 [sic]⁶, worden opgenomen.

Het convenant beschrijft ten minste:

- 1° de modaliteiten waaronder de Vlaamse Regering de subsidies of toelages verleent;*
- 2° de strategische en operationele doelstellingen van het strategisch onderzoekscentrum;*
- 3° de regels voor de meting en de opvolging ervan;*
- 4° de betalingsregeling voor de jaarlijkse toelage of subsidie van het Vlaamse Gewest;*
- 5° de financiële bepalingen over de aanwending van de subsidies of toelages en de reservevorming;*
- 6° een rapporteringsmechanisme en een mechanisme dat bestemd is voor de opvolging van de werking;*
- 7° de maatregelen in geval van niet-naleving van het convenant;*
- 8° de gevallen waarin en de wijze waarop het convenant tijdens de looptijd ervan kan worden gewijzigd;*
- 9° de duur en de opzeggings- en verlengingsmogelijkheden van het convenant;*
- 10° de vereisten waaraan de code van behoorlijk bestuur van het strategisch onderzoekscentrum moet beantwoorden;*
- 11° de minimale kwaliteitseisen betreffende de werking van het strategisch onderzoekscentrum, in het bijzonder wat betreft het personeelsbeleid en het beleid betreffende vermogensrechten op vindingen.*

⁶ Deze decreetsbepaling verwijst verkeerdelijk naar art. 34 terwijl dit om art. 32 dient te gaan.

1.2.2 Convenant 2022-2026 tussen het Vlaamse Gewest en VIB

Hogervermelde decreetsbepalingen werden verder geconcretiseerd in een convenant. Op 17 december 2021 keurde de Vlaamse Regering het lopende convenant tussen het Vlaamse Gewest en VIB goed. Dit convenant bestrijkt de periode van 1 januari 2022 t.e.m. 31 december 2026. De voorbereidingen van en de onderhandelingen over dit convenant bouwden voort op de conclusies en de aanbevelingen van de evaluatie in 2021 van VIB over de voorgaande convenantsperiode 2017-2021.

1.2.2.1 Strategische en operationele doelstellingen en Kritieke Prestatie Indicatoren opgenomen in het convenant 2022-2026

In het convenant 2022-2026 worden de door VIB te realiseren strategische doelstellingen als volgt geformuleerd (art. 6 §1 van het convenant):

1. *Het stimuleren van de internationale uitstraling van Vlaanderen in het domein van de biotechnologie.*
2. *Het uitbouwen van een autonome interuniversitaire structuur die een stabiele en stimulerende omgeving creëert voor hoogkwalitatief basisonderzoek in de biotechnologie in Vlaanderen.*
3. *Het verrichten en/of het laten verrichten van onderzoeksactiviteiten op het vlak van biotechnologie.*
4. *Het actief bijdragen tot de vorming van onderzoekers in het domein van de biotechnologie.*
5. *Het creëren van een gestructureerde valorisatiepolitiek voor in Vlaanderen gerealiseerde onderzoeksresultaten met industriële opportuniteiten in het domein van de biotechnologie.*
6. *Het bevorderen van industriële activiteit in Vlaanderen in het domein van de biotechnologie. Het bevorderen van de samenwerking met de industrie in het domein van de biotechnologie, met inbegrip van het verzekeren van transfer van technologie en kennis naar de in Vlaanderen gevestigde industrie, het aantrekken en uitvoeren van industriële onderzoeksprojecten, het opstarten van nieuwe biotechbedrijven, het aantrekken van kapitaal, of het nemen van financiële participaties in aanverwante projecten, verenigingen of bedrijven.*
7. *Het verrichten en/of laten verrichten van onderzoek op een duurzame, ethische en maatschappelijk verantwoorde manier.*
8. *Door haar wetenschappelijk onderzoek en valorisatiestrategie bijdragen tot oplossingen voor grote maatschappelijke uitdagingen, zoals de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties, met het oog op het creëren van een duurzame toekomst.*
9. *Het deelnemen aan de brede maatschappelijke discussie over de wetenschappelijke en technologische aspecten van de biotechnologie door het actief voeren van een objectieve wetenschapscommunicatie met specifieke aandacht voor publieksvoorlichting, regelgeving en risico-inschatting.*
10. *Het opzetten van (thematische) synergetische interdisciplinaire onderzoeksinitiatieven met de andere Vlaamse strategische onderzoekscentra (zoals NERF), speerpuntclusters of andere wetenschappelijke onderzoeksinstellingen in Vlaanderen.*

Voor de realisatie van de eerste 4 strategische doelstellingen van VIB, beschreven in artikel 6 van het convenant, doet VIB een beroep op de 9 bestaande VIB-Onderzoekscentra, incl. NERF, en een VIB-breed opgericht VIB-Onderzoekscentrum voor AI en Computatieve Biologie: VIB.AI. Deze onderzoekscentra ontwikkelen elk een thematisch strategisch plan, gekaderd binnen het overkoepelende strategische plan van VIB. Deze onderzoekscentra worden samengesteld uit thematisch verwante universitaire onderzoeksgroepen (zie ook sectie 3.1 en het overzicht in Tabel 3).

De Innovation & Business-cel (voorheen Technologietransfer-cel) van VIB staat in voor een proactieve valorisatiepolitiek ten behoeve van de strategische doelstellingen 5 t.e.m. 8, zoals het bevorderen van samenwerkingen met de industrie, en het bevorderen van industriële activiteit in Vlaanderen in het domein van de biotechnologie. Hieraan gelinkt heeft het programma rond

Translationeel onderzoek van VIB tot doel om via concrete acties en interdisciplinaire samenwerking – zie ook Strategische Doelstelling 10 - met experts buiten het VIB, de moleculaire basiskennis beschikbaar in het VIB te vertalen naar nieuwe geneesmiddelen, vaccins, diagnostische testen, industriële en landbouwkundige toepassingen. Het programma is opgebouwd uit twee initiatieven: het Discovery Sciences-programma⁷ en het Grand Challenges-programma⁸.

VIB zal, ten behoeve van Strategische Doelstelling 7, activiteiten ontplooiën die tot doel hebben VIB te laten optreden als een ethisch en maatschappelijk verantwoorde en op de toekomst gerichte actor, met bijzondere aandacht voor het op een duurzame wijze uitvoeren van onderzoek in de biotechnologie,

De Communicatiecel van VIB staat in voor het voeren van een intensief communicatiebeleid en het ondersteunen van het Vlaamse beleid inzake wetenschapscommunicatie ten behoeve van strategische doelstelling 9. Met de Communicatiecel werkt VIB een gerichte communicatie-strategie uit die gericht is op communicatie naar verschillende doelgroepen (waaronder het grote publiek, bedrijven, politici, leerkrachten en studenten) over de wetenschappelijke en technologische ontdekkingen, mogelijkheden en beperkingen van de biotechnologie.

Voor de (jaarlijkse) opvolging van de strategische doelstellingen zijn er 10 KPI's opgesteld (art. 7 van het convenant), verdeeld over 5 categorieën:

Voor de categorie "Wetenschappelijke excellentie" betreft dit streefwaarden over citatie-impact (jaarlijks), het aantal publicaties in hogerangtijdschriften en in toptijdschriften en het aantal succesvol verdedigde doctoraten op basis van binnen het VIB uitgevoerd onderzoek. Binnen deze categorie wordt ook de bestemming van de VIB-verlaters continu gemonitord, dit vormt evenwel geen KPI. De categorie "Technologie" bevat een streefwaarde rond het ontwikkelen van grensverleggende technologieën, die NERF internationaal positioneren als een excellentiecentrum in systeemneurowetenschappen. Binnen de categorie "Innovation and business" betreffen de KPI's aantallen ingediende en gepubliceerde reguliere octrooiaanvragen, aantal start-ups en inkomsten uit industriële bronnen (jaarlijks), waaronder o.m.: licentie-overeenkomsten, O&O-samenwerkingsovereenkomsten, contractonderzoek voor bedrijven, vergoedingen voor inbreng in VIB-start-ups, terbeschikkingstellingsvergoeding voor VIB-bio-incubatoren, verkoop van aandelen in VIB-start-ups. De categorie "Hefboomwerking" neemt de maat van de internationale inkomsten die (jaarlijks) gegenereerd worden door deelname uit het laatst afgesloten Europese Kaderprogramma. Voor de categorie "Samenwerkingsinitiatieven" tot slot worden jaarlijks het aantal samenwerkingsinitiatieven in Vlaanderen bepaald.

Op het vlak van maatschappelijke en beleidsimpact zijn geen KPI's gedefinieerd, maar is in het convenant wel vooropgesteld dat VIB zal bijdragen aan het realiseren van de Sustainable Development Goals (in het bijzonder 2 (zero hunger), 3 (good health and wellbeing) en 13 (climate change)) en de daaruit vertaalde Vlaamse beleidsdoelstellingen van Vizier 2030⁹ en Visie 2050¹⁰ en

⁷ Binnen het Discovery Sciences-programma worden de onderzoeksresultaten van VIB verder ontwikkeld tot concrete toepassingen voor patiënten of consumenten, door ze voorbij het louter academische 'proof of concept'-stadium te brengen.

⁸ Het Grand Challenges-programma bestaat uit verschillende trans-disciplinaire, cross-institutionele, translationele onderzoeksprogramma's. Deze programma's richten zich op thema's die verband houden met grote wetenschappelijke uitdagingen of maatschappelijke impact.

⁹ Vizier 2030 bundelt de doelen voor een duurzaam Vlaanderen in 2030 en vormt een belangrijke tussenstap in de realisatie van Visie 2050. Vizier 2030 is de Vlaamse vertaling van de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties. Centraal staan 53 duurzaamheidsdoelstellingen die Vlaanderen wil realiseren tegen 2030. Zie ook [Vizier2030. Een 2030-doelstellingenkader voor Vlaanderen | Vlaanderen.be](#)

¹⁰ Visie 2050 is de langetermijnstrategie voor een sterk, sociaal, open, veerkrachtig en internationaal Vlaanderen dat welvaart en welzijn creëert op een slimme, innovatieve en duurzame manier en waarin iedereen meetelt. Visie 2050 is een belangrijke richtingaanwijzer voor de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling en geeft richting aan alle

daarnaast zich ook zal inschakelen in het Vlaamse wetenschapscommunicatiebeleid. Om deze bijdrages op te volgen, zal VIB jaarlijks een aantal gekozen best practices toelichten, alsook grondig rapporteren over de impactroadmaps van de Grand Challenges Programma's.

Tabel 1: Overzicht KPI's VIB-convenant 2022-2026 ¹¹

KPI	Indicator	Meetmoment	Doelstelling
Categorie: Wetenschappelijke excellentie			
1	Citatie-impact publicaties	Jaarlijks	RCR >1 NMCR/RCR > 1.5
2	Aantal publicaties in hogerangtijdschriften	In 2026	≥ 1440
3	Aantal publicaties in toptijdschriften	In 2026	≥ 600
4	Aantal doctorandi	In 2026	≥ 240
Categorie: Technologie			
5	Het ontwikkelen van grensverleggende technologieën (NERF)	In 2026	3
Categorie: Innovation and business			
6	Aantal ingediende en gepubliceerde reguliere octrooiaanvragen	In 2026	100 80
7	Aantal start-ups	In 2026	6
8	Industriële inkomsten	Jaarlijks	13 mio euro (10% regionaal)
Categorie: Hefboomwerking			
9	Internationale inkomsten	Jaarlijks	13 mio euro
Categorie: Samenwerkingsinitiatieven			
10	Samenwerkingsverbanden andere SOC's, instellingen, Speerpuntclusters	Jaarlijks	3% van toelage

beleidsinitiatieven van de Vlaamse overheid. Zie ook [Visie 2050. Een langetermijnstrategie voor Vlaanderen | Vlaanderen.be](#)

¹¹ Op basis van art.7 §9 van het convenant

1.2.3 Addendum aan het convenant 2022-2026 tussen het Vlaamse Gewest en VIB - RegMed Vlaanderen 2022

Op 4 augustus 2021 keurde de Vlaamse Regering een addendum aan het convenant 2017-2021 goed dat de samenwerking regelde tussen de Vlaamse overheid en het VIB in het kader van de Vlaams-Nederlandse samenwerking rond regeneratieve geneeskunde (RG). RegMed XB is de naam van het Vlaams – Nederlandse samenwerkingsverband rond regeneratieve geneeskunde¹². In RegMed XB (REGenerative MEDicine crossing Borders) werken Nederlandse en Vlaamse kennisinstellingen, universiteiten, academische ziekenhuizen, gezondheidsfondsen en bedrijven - ondersteund door regionale en nationale overheden - samen aan nieuwe oplossingen voor patiënten met diabetes, nierziekten en artrose. RegMed XB versterkt en bundelt het onderzoek dat aan de deelnemende kennisinstellingen plaatsvindt en ontwikkelt het instrumentarium en het netwerk om dat onderzoek doeltreffend te valoriseren. Daarmee bevordert het de ontwikkeling van nieuwe oplossingen voor patiënten.

Het addendum legde de verbintenissen (afspraken, rechten en plichten) vast voor de uitvoering van de opdracht door VIB en de ondersteuning van de Vlaamse overheid daarvoor in de jaren 2021-2022. Aangezien het convenant 2017-2021 d.d. 31.12.2021 afliep en dus werd opgeheven (inclusief alle addenda), werd dus ook dit addendum automatisch opgeheven. Daarom werd dit addendum omgezet in een addendum dat enkel betrekking had op het jaar 2022 (het eerste jaar van het lopende convenant).

In de fase 2022 heeft Vlaanderen de twee pioniersprojecten, met name BioJoint en BioKidney, die respectievelijk uitgevoerd worden door KU Leuven en VIB, voortgezet. Ook het ORBIT-platform, onder leiding van KU Leuven, werd verder uitgebouwd.

De Regmed-subsidie 2022 werd aangewend voor het uitvoeren van basis- en translationeel onderzoek in teken van het BioKidney-project. In het kader van dit project werd er gewerkt aan:

1. De creatie van nieuwe, lichaamseigen 'nierorganoïden' vertrekkende van lichaamseigen cellen die via de opbouw van nieuwe structuren de nierfunctie kunnen overnemen.
2. De ex-vivo-regeneratie van donornieren met het oog op het verbeteren van het transplantatiepotentieel, teneinde efficiënte oplossingen aan te reiken om beschadigde nieren te herstellen.

De RegMed-subsidie voor 2022 van 1.000.000 euro (één miljoen euro) werd gebruikt om de personeelskosten en de werkmiddelen die specifiek verbonden zijn aan dit RegMed XB-project te financieren: personeelskost = 513.437 euro en werkmiddelen/uitrusting = 486.563 euro.

¹² Regeneratieve geneeskunde maakt gebruik van het zelfherstellend vermogen van het menselijk lichaam om zieke of beschadigde weefsels te herstellen en de functie te herwinnen.

1.2.4 Overzicht van de EWI-/WEWIS-middelen krachtens het convenant 2022-2026

In de periode 2022-2025 werden vanuit het (voormalig) Departement EWI (tot en met 2024) en vanuit het Departement WEWIS (vanaf 2025) subsidies toegekend aan VIB¹³, dit zowel voor werking, voor investeringen als voor andere doeleinden. Tabel 2 geeft een overzicht van de vastgelegde bedragen¹⁴ - dit telkens in het begrotingsjaar waarop ze werden aangerekend (i.e. vastgelegd) – en de effectieve uitbetaling

Tabel 2: Overzicht subsidies (VAK) en overeenkomstige betalingen aan VIB vanuit EWI/WEWIS, over de periode 2021-2025 (bron: boekhoudkundig opvolgsysteem Vlaamse overheid - Orafin)

		AANREKENINGEN	2022	2023	2024	2025	BETALINGEN	2022	2023	2024	2025
Werkings- en investeringstoelage											
Werking	Basistoelage 2022	EBO-1EFBZLW-IS	76.224.000					76.224.000			
	Basistoelage 2023	EBO-1EFBZLW-IS		83.087.000					83.087.000		
	Basistoelage 2024	EBO-1EFAZLW-IS			87.352.000					86.384.000	
	Basistoelage 2025	TBO-1TEAZLW-IS				88.047.000					
Addendum	RegMed XB - 2022 BioKidney	EBO-1EFBZLW-IS		1.000.000						1.000.000	
Investerings	Investeringsstoelage 2022	EBO-1EFBZLW-IS	2.000.000					2.000.000			
	Investeringsstoelage 2023	EBO-1EFBZLW-IS		2.000.000					2.000.000		
	Investeringsstoelage 2024	EBO-1EFAZLW-IS			2.000.000					2.000.000	
	TOTAAL		78.224.000	86.087.000	89.352.000	88.047.000		84.473.000	85.087.000	89.384.000	
Andere											
FOSB	FOSB uitvoering 2022	EBO-1EEBZJY-IS	225.000					202.500	22.500		
	FOSB uitvoering 2023	EBO-1EEBZJY-IS		225.000					202.500	22.500	
	FOSB uitvoering 2024	EBO-1EEAZJY-IS			225.000					202.500	
	FOSB uitvoering 2025	TBO-1TEAZJY-IS				225.000					
VAIOP	VAIOP 2022	EBO-1EEBZJW-IS	101.188					80.950	20.238		
	VAIOP 2023	EBO-1EEBZJW-IS		100.000					78.895	21.105	
	VAIOP 2024	EBO-1EEAZJY-IS			105.525					84.420	
	VAIOP 2025	TBO-1TEAZJY-IS									
	Totaal		326.188	325.000	330.525	225.000		325.950	324.133	330.525	
Algemeen Totaal			78.550.188	86.412.000	89.682.525	88.272.000		84.798.950	85.411.133	89.714.525	

Alle middelen vermeld in Tabel 2 zijn toelagen, zoals gedefinieerd in de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019¹⁵ (zie sectie 1.3).

¹³ In Tabel 2 zijn de middelen toegekend door andere entiteiten van de Vlaamse overheid niet opgenomen.

¹⁴ De schuingedrukte gegevens voor 2025 zijn nog voorwaardelijk of moeten nog verder worden aangevuld.

¹⁵ Een toelage wordt in artikel 2 35° gedefinieerd als “een subsidie die wordt verstrekt aan een entiteit die tot de Vlaamse deelstaatoverheid behoort, met uitsluiting van de dotaties” en een subsidie wordt in datzelfde artikel onder punt 34° gedefinieerd als “elke vorm van financiële ondersteuning, ongeacht de benaming en vorm ervan, en met inbegrip van de voorschotten die zonder interest terugggevorderd kunnen worden, die als kapitaal- of inkomensoverdracht wordt verstrekt door een entiteit die tot de Vlaamse deelstaatoverheid behoort, voor een activiteit die het algemeen belang dient, met uitsluiting van de prijzen, giften en dotaties, alsook van de kapitaal- of inkomensoverdrachten die de tegenprestatie uitmaken van een werk of goed dat, of een levering of dienst die een derde aan die overheid heeft verstrekt”.

1.2.4.1 Jaarlijkse werkingstoelage – convenant 2022-2026

Conform art.14 §1 van het convenant 2022-2026 wordt de jaarlijkse toelage aangewend voor:

- een basisfinanciering voor het verrichten van strategisch basisonderzoek in de verschillende VIB-onderzoekscentra;
- een basisfinanciering voor het uitvoeren van het Translationeel onderzoeksprogramma;
- een basisfinanciering voor de raamovereenkomsten met de universiteiten;
- een basisfinanciering voor de uitbouw, ondersteuning en werking van de Technologietransfer-cel (VIB Innovation & Business);
- een basisfinanciering voor de uitbouw, ondersteuning en werking van de Communicatiecel;
- een basisfinanciering voor de algemene werking van de centrale diensten van VIB;
- het aanleggen van de noodzakelijke provisies en voorzieningen, overeenkomstig de wettelijke bepalingen inzake de boekhouding van vzw's.

Vanaf de start van het convenant ontvangt VIB een jaarlijkse werkingssubsidie die gelijk is aan het basisbedrag van 73.275.000 euro. Overeenkomstig het convenant 2022-2026 werd in 2023 dit bedrag verhoogd met 4.000.000 euro. Bij een positieve tussentijdse evaluatie (zie artikel 12 van het convenant 2022-2026) kon voor 2024 het bedrag van de toelage in 2023 verhoogd worden met 2.000.000 euro.

1.2.4.2 Eenmalige investeringstoelagen – convenant 2022-2026

In het convenant werd vastgelegd dat de investeringsmiddelen in alvast de eerste twee jaren van het convenant zouden worden ingezet voor de uitbouw (1.000.000 euro euro/jaar) van een nieuw onderzoekscentrum, het Quantitative Life Science Research Center (dat inmiddels werd hernoemd tot VIB.AI) en voor Technologie-investeringen (1.000.000 euro/jaar)

De middelen voor het nieuwe VIB.AI Center zouden aangewend worden voor de oprichting van een volledig nieuw onderzoekscentrum dat zich expliciet richt op artificiële intelligentie en big data in het levenswetenschappelijk onderzoek. Met deze middelen was het de bedoeling deze benadering structureel te verankeren binnen het levenswetenschappelijk onderzoek van VIB en in Vlaanderen, en tegelijk de internationale zichtbaarheid van op dit domein te versterken. Deze middelen zouden worden ingezet om een meer doortastend initiatief te realiseren dat biotechnologisch onderzoek met grote datasets centraal plaatst binnen het VIB, onder meer het uitvoeren van data-analyses met behulp van artificiële intelligentie (AI) en deep learning (DL)-algoritmes.

De investeringen voor Technologie dienden enerzijds voor de oprichting van een single cell-kernfaciliteit, die geavanceerde single cell-technologie breed beschikbaar zou maken voor de volledige Vlaamse levenswetenschappen-gemeenschap, zowel in de academische als in de industriële sector. Anderzijds werden de middelen ingezet voor de ontwikkeling van een Research Data Service Facility (RDSF), inmiddels hernoemd tot Data Core. Deze faciliteit dient het volledige VIB een uniforme en geoptimaliseerde IT-infrastructuur te bieden, zowel op vlak van software als hardware, en maakt het mogelijk om grote datasets op een FAIR¹⁶-conforme manier te analyseren en beheren. Bovendien zou Data Core ook het nieuwe VIB.AI ondersteunen.

In zowel 2022 als 2023 ontving VIB een eenmalige jaarlijkse investeringssubsidie van 2.000.000 euro. Voor 2024 werd voorzien dat, bij een positieve evaluatie (zoals beschreven in artikel 13), een bijkomende recurrente opstap van 2.000.000 euro kon worden toegekend samen met een extra

¹⁶ FAIR = Findable, Accessible, Interoperable, Reusable

investeringssubsidie van eveneens 2.000.000 euro. Daarnaast werd bepaald dat eind 2024 of begin 2025, op basis van een tussentijdse evaluatie van de aanwending van de investeringsmiddelen, zou worden beslist of de jaarlijkse investeringssubsidie van 2.000.000 euro kon worden omgezet in een recurrente opstap.

1.2.4.3 Andere toelagen - convenant 2022-2026

In het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 had de Vlaamse Regering een duidelijke ambitie uitgesproken om Open Science actief te bevorderen. Deze ambitie kreeg vorm in het Vlaams Beleidsplan Open Science¹⁷ en het voornemen om de Vlaamse Open Science Board (FOSB) op te richten.

Het beleidsplan formuleert vier strategische doelstellingen:

- meer en snellere valorisatie van wetenschappelijke kennis;
- een hogere impact (zowel economisch als wetenschappelijk) van de investeringen in onderzoek;
- een nauwere samenwerking tussen kennisinstellingen op het gebied van Open Science;
- betere wetenschap.

VIB ontvangt bijkomende middelen voor haar engagementen in het kader van Vlaams Beleidsplan Open Science.

Het Vlaams Artificiële Intelligentie Onderzoeksprogramma (VAIOP) is daarnaast een strategisch basisonderzoeksprogramma dat elf partners omvat: de vijf Vlaamse universiteiten (KU Leuven, Universiteit Gent, Universiteit Antwerpen, Universiteit Hasselt, Vrije Universiteit Brussel) en zes onderzoekscentra (imec, Flanders Make, VIB, VITO, Sirris¹⁸ en ILVO¹⁹). Het programma verenigt meer dan 300 onderzoekers die werken aan nieuwe AI-methoden voor innovatieve toepassingen in gezondheid, industrie, milieu, energie en samenleving. Dit programma bevordert de succesvolle integratie van AI in Vlaanderen en maakt deel uit van het Vlaams AI-beleidsplan, met financiering vanuit het Departement WEWIS.

¹⁷ Zie [Nota Vlaamse Regering | Open Science beleid voor Vlaanderen en de oprichting van de Flemish Open Science Board \(FOSB\).pdf](#).

¹⁸ Collectief onderzoeks- en innovatiecentrum van de technologische industrie in België, zie ook www.sirris.be

¹⁹ Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek, zie ook ilvo.vlaanderen.be

1.3 Evaluatie

Het W&I-decreet stelt in art. 35 dat de strategische onderzoekscentra vóór het verstrijken van hun lopende convenant geëvalueerd worden: “...aan de hand van de in het convenant vooropgestelde strategische en operationele doelstellingen en indicatoren” en “De voorwaarden voor een nieuw convenant worden onder meer bepaald door de resultaten van de evaluatie.”

In het convenant 2022-2026 wordt in artikel 27 gerefereerd aan de evaluatie van VIB. De bepalingen van dit artikel nemen hogervermelde bepalingen van het W&I-decreet over en vullen deze ook verder aan.

Het voorliggend (ontwerp van) plan van aanpak beschrijft en concretiseert de evaluatie van het Vlaams Instituut voor Biotechnologie die in 2026 moet worden uitgevoerd. Dit op basis van hogervermelde bepalingen, maar houdt ook rekening met de bepalingen over beleidsevaluatie opgenomen in de decreet van 29 maart 2019 houdende de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën²⁰. Deze worden in meer detail weergegeven in hoofdstuk 2 en in sectie 4.1.2.

Deze evaluatie dient in de eerste helft van 2026 te worden uitgevoerd en het is de bedoeling om deze evaluatie op 31 mei 2026 af te ronden (en uiterlijk tegen 30 juni 2026, zie ook sectie 5.2). De evaluatiecel van het Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie²¹ (hierna Departement WEWIS of het departement genoemd) staat in voor de coördinatie en organisatie van deze evaluatie.

²⁰ Hierna “Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019” of “VCO” genoemd, Zie ook [codex.vlaanderen.be | Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019.pdf](https://codex.vlaanderen.be/Vlaamse-Codex-Overheidsfinanciën-van-29-maart-2019.pdf).

²¹ Die zich situeert binnen de afdeling Coördinatie, Evaluatie, EU en Internationaal O&O&I-beleid en die (beleids)evaluaties coördineert of uitvoert die betrekking hebben op de beleidsvelden Economie, Wetenschappelijk Onderzoek, Innovatie en Wetenschapscommunicatie (i.e. de beleidsvelden van het voormalige beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) dat op 1 januari 2024 werd geïntegreerd in het beleidsdomein Werk; Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie (WEWILS)).

2 AANLEIDING VOOR EN BEPALINGEN M.B.T. DE EVALUATIE

2.1 Aanleiding en decreetsbepalingen betreffende de evaluatie

Zoals vermeld stipuleert het W&I-decreet in art. 35 dat de Vlaamse Regering erop dient toe te zien dat de algemene werking van een strategisch onderzoekscentrum vóór het verstrijken van het lopende convenant geëvalueerd wordt aan de hand van de in het convenant vooropgestelde strategische en operationele doelstellingen (SD's en OD's) en indicatoren (KPI's). De voorwaarden voor een nieuw convenant worden immers onder meer bepaald door de resultaten van deze evaluatie.

Tevens wordt de decreetsbepaling (art. 35) uit het W&I-decreet in het convenant 2022-2026 tussen het Vlaamse Gewest en VIB als volgt (gedeeltelijk²²) hernomen en aangevuld:

Art. 27 §1. De algemene werking van VIB wordt voor het verstrijken van dit convenant geëvalueerd aan de hand van de SD's, jaarlijkse en meerjaarlijkse KPI's, de best practices en de monitoringindicatoren die in dit convenant vooropgesteld zijn, en eventueel op basis van andere vooropgestelde doelstellingen waarover jaarlijks gerapporteerd is.

Art. 28. Uiterlijk zes maanden voor het einde van dit convenant worden de onderhandelingen over een nieuw convenant opgestart, waarbij de resultaten van de evaluatie als vertrekbasis worden genomen. (...)

De aanleiding voor de evaluatie is dus ingegeven vanuit een idee om niet enkel terug te kijken op de voorbije convenantsperiode, maar ook om vooruit te kijken naar een convenant voor de volgende periode.

2.2 Evaluatiebepalingen opgenomen in het convenant 2022-2026

Hogervermeld artikel 27 geeft in §2 een verdere opsomming van elementen waarmee de evaluatie in principe rekening houdt:

§2. De evaluatie zal in principe rekening houden met:

- *het overkoepelende institutionele strategisch plan;*
- *het behalen van de SD's en de KPI's;*
- *het uitgevoerde personeels-, diversiteits- en inclusiebeleid;*
- *de jaarverslagen die VIB tijdens de duur van dit convenant heeft bezorgd;*
- *het zelfevaluatie rapport dat VIB heeft opgesteld;*
- *de (resultaten van de) vorige evaluatie;*
- *het beleidsplan Wetenschapscommunicatie²³;*
- *een bibliometrische en technometrische analyse die betrekking heeft op een periode van 10 jaar (i.e. tot en met het voorlaatste jaar van dit convenant);*
- *het oordeel van een internationaal panel van experts dat daarvoor onder andere een bezoek ter plaatse brengt;*
- *een mid-term analyse²⁴ van de impact van de activiteiten van VIB;*

²² In het decreet wordt gewag gemaakt van zowel de strategische als de operationele doelstellingen, in het convenant (art. 27) is enkel sprake van de strategische doelstellingen

²³ Zie [Beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2022-2030.pdf](#).

²⁴ zie art. 7 §8 uit het convenant: "Halverwege de looptijd van de convenant (oplevering uiterlijk 31 maart 2025) zal VIB een assessment laten uitvoeren van de economische en maatschappelijke directe en indirecte impact van VIB minstens in de periode 2018-2023".

- *de evaluatierapporten van de verschillende centra²⁵ (zie artikel 23) rekening houdend met het vertrouwelijk karakter van deze rapporten.*

Voor de verdere operationalisering van de evaluatie stelt het convenant in §3 van art. 27 dat de nadere bepalingen over de reikwijdte en de inhoud van de evaluatie uiterlijk in 2025 door het Departement (WEWIS) opgesteld en aan VIB toegelicht zullen worden. Voorts wordt ook aangegeven dat de kosten voor de evaluatie door het departement worden gedragen (art. 27 §4), dat de evaluatie door het departement wordt georganiseerd in de eerste helft van 2026 (art. 27, §5) en dat ze uiterlijk afgerond moet zijn op 30 juni 2026 (art. 27 §6).

Wat betreft de opzet van de evaluatie geeft het convenant ook aan dat het departement de gepaste evaluatieorganen dient aan te stellen, die over de expertise beschikken om de activiteiten, de resultaten en het potentieel van VIB vakkundig te kunnen beoordelen (art. 27 §6).

2.2.1 Ter verduidelijking

- Een overzicht van de in art. 27 §1 vermelde - maar niet in de lijst van art. 27 §2 opgenomen - monitoringindicatoren en details m.b.t. de best practices is terug te vinden in *Tabel 2: Overzicht monitoringindicatoren VIB 2022-2026* van het convenant (art. 7 §9).
- De onder art. 27 §2 vermelde op te stellen zelfevaluatie wordt aangestipt in punt 13 van de definities opgenomen in art. 3 van het convenant, en verduidelijkt in §7 van art. 27:

De zelfevaluatie bestaat uit zowel een ex-post- als een ex-antegedeelte en wordt door VIB opgesteld op basis van een richtlijn/leidraad die het Departement aanreikt. Het ex-antegedeelte van de zelfevaluatie behelst minstens het opstellen van een ontwerp van beleidsplan of strategisch plan voor de periode die volgt op de looptijd van dit convenant. Dat ontwerp van beleidsplan of strategisch plan zal mee beoordeeld worden in het kader van de evaluatie van VIB. De volledige zelfevaluatie wordt beschouwd als een werkdocument dat input levert voor de evaluatie. Na de evaluatie kan de zelfevaluatie, voornamelijk het ex-antegedeelte, verder evolueren tot een definitief beleidsplan of strategisch plan.

- Onder punt 8 van art. 7 wordt de mid-term-impactassessment als volgt geduid:

Halverwege de looptijd van de convenant (oplevering uiterlijk 31 maart 2025) zal VIB een assessment laten uitvoeren van de economische en maatschappelijke directe en indirecte impact van VIB minstens in de periode 2018-2023. Hierin zal gekeken worden naar het aantrekken van nationale en internationale investeringen, het aantrekken van buitenlandse bedrijven, creëren van directe en indirecte werkgelegenheid, het bijdragen tot beleidsdoelstellingen (waaronder Vizier 2030, het Vlaamse wetenschapscommunicatiebeleid en de SDG's) en interactie met de maatschappij. Deze studie zal integraal ter beschikking gesteld worden van de Evaluatie (cf. art. 27).

- Het convenant voorziet in art. 23 een evaluatie van de VIB-onderzoekscentra, opgezet door VIB zelf, onder meer ter voorbereiding van de institutionele evaluatie die door WEWIS wordt opgezet. Het convenant situeert deze evaluatie van de onderzoekscentra in de tweede helft van 2025. Voor deze evaluatie worden thematische evaluatieraden ingezet die in art. 5 §8 van het convenant worden verduidelijkt. Het evaluatierapport van deze evaluatieraden betreft de prestatiegraad, de evolutie, het potentieel en de strategie van alle VIB-onderzoekscentra inzake

²⁵ Thematische onderzoekscentra die door VIB zijn opgericht om een invulling te geven aan de strategische doelstellingen. Deze onderzoekscentra worden samengesteld uit thematisch verwante universitaire onderzoeksgroepen. Zie ook sectie 3.1

wetenschap, valorisatie en vorming. Daarbij wordt onder meer hun bijdrage²⁶ in het realiseren van de KPI's verwerkt. Op basis van de adviezen en rapporten uit deze evaluaties zal het bestuursorgaan van VIB vóór 31 maart 2026 een omstandig gemotiveerd voorstel aan de bevoegde minister en het Departement WEWIS voorleggen over de beslissing inzake de omvang van de toekomstige investering in de VIB-onderzoekscentra. Ter voorbereiding wordt een monitoringsinstrument (balanced score card) gehanteerd om de prestatiegraad van VIB en van de VIB-onderzoekscentra van nabij op te volgen en waar nodig bij te sturen.

2.3 Bepalingen betreffende beleidsevaluaties opgenomen in de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019 en in het uitvoeringsbesluit ter zake

Het decreet van 29 maart 2019 houdende de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën (VCO) bevat specifieke bepalingen over (beleids)evaluatie bij de Vlaamse overheid. Artikel 76/1 van de VCO – in werking getreden op 1 januari 2023 – stelt meer bepaald dat:

§ 1. Een subsidie wordt na een periode van vijf jaar onderworpen aan een beleidsevaluatie door het inhoudelijk bevoegde beleidsdomein. Op basis van die beleidsevaluatie is er een uitdrukkelijke goedkeuring door de Vlaamse Regering nodig om de subsidie verder te zetten of bij te stellen. Een afwijkende evaluatieperiode is mogelijk voor subsidies waarvoor de Vlaamse Regering een bepaalde duur, andere dan vijf jaar, heeft vastgelegd.

Het eerste lid is niet van toepassing op de automatische subsidies, vermeld in artikel 34, § 1, derde lid.

§ 2. Elk subsidiekader, vermeld in artikel 76/2, eerste lid, wordt per periode van vijf jaar minstens een keer onderworpen aan een beleidsevaluatie.

§ 3. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de beleidsevaluatie, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, en paragraaf 2.

§ 4. In afwijking van paragraaf 1, eerste lid, en paragraaf 2 stemt de periode overeen met de periode, vermeld in artikel 5, eerste lid, van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur, voor de subsidies aan lokale besturen die geen algemene financiering uitmaken.

Als er in supranationale of internationale regelgeving al een beleidsevaluatie als vermeld in paragraaf 1, eerste lid, en paragraaf 2 voorzien is, kan de Vlaamse Regering afwijken van de periode van vijf jaar, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, en paragraaf 2.

§ 5. Dit artikel is niet van toepassing op de algemene financiering van de lokale besturen en op toelagen.

§ 6. Als de Vlaamse Regering in uitvoering van dit artikel optreedt in aangelegenheden die voorbehouden zijn aan de decreetgever dan legt de Vlaamse Regering het besluit ter bekrachtiging voor aan het Vlaams Parlement, ten laatste zes maanden na de goedkeuring van dit besluit.

²⁶ Art. 23 vermeldt dat voor jonge onderzoeksgroepen - groepen die pas een groep zijn of pas zijn opgestart en dus nog geen volle 5 jaar actief zijn in het VIB-Onderzoekscentrum als onafhankelijke onderzoeksgroep – voornamelijk het potentieel zal geëvalueerd worden, aangezien nog geen evenredige bijdrage tot de KPI's kan verwacht worden.

De termijn, vermeld in het eerste lid, wordt opgeschort tijdens het parlementaire reces en bij de ontbinding van het Vlaams Parlement.

In artikel 75/1 van het Besluit van de Vlaamse Regering ter uitvoering van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019²⁷ – in werking getreden op 1 januari 2023 - wordt gesteld dat *“het inhoudelijk bevoegde beleidsdomein de subsidie of het subsidiekader, naargelang het geval, onderwerpt aan een beleidsevaluatie”*.

Artikel 75/2 van het BVCO – in werking getreden op 1 januari 2023 - lijst de voorwaarden op waaraan een beleidsevaluatie zoals vermeld in hogergenoemd artikel moet voldoen:

- 1° het onderzoek maakt duidelijk welk subsidiekader of welke subsidie wordt onderzocht en wat de doelstellingen van dat subsidiekader of die subsidie zijn;*
- 2° het onderzoek geeft antwoord op de vraag in welke mate het beleid dat met het subsidiekader of de subsidie wordt beoogd en de uitgaven die daarmee samenhangen, doeltreffend en doelmatig zijn;*
- 3° de conclusies van het onderzoek worden onderbouwd door onderliggende bevindingen;*
- 4° de onderzoeksmethode die in het onderzoek is gebruikt, is valide en betrouwbaar;*
- 5° de beleidsevaluatie geeft inzicht in de gebruikte evaluatiemethode en in de mogelijkheden en onmogelijkheden om de doeltreffendheid en de doelmatigheid van het beleid in kwestie vast te stellen.*

Op 25 april 2025 werd in een mededeling aan de Vlaamse Regering²⁸ ook verdere toelichting gegeven over de rol van de Inspectie van Financiën bij beleidsevaluaties en het stimuleren van een cultuur ter zake. Hoewel dit strikt genomen geen regelgeving is, worden in betreffende mededeling toch een aantal elementen opgenomen die van belang zijn in het kader van uit te voeren evaluaties.

VIB ontvangt van de Vlaamse overheid een toelage ter ondersteuning van haar werking en onderzoeksactiviteiten. In overeenstemming met artikel 76/1, §5 van de VCO, zijn toelagen uitdrukkelijk uitgesloten van de toepassing van de bepalingen inzake beleidsevaluatie zoals opgenomen in dit artikel. Concreet betekent dit dat de toelage aan VIB niet onderworpen is aan de vijfjaarlijkse beleidsevaluatieverplichting zoals voorzien in artikel 76/1, §1 en §2 van de VCO, noch aan de nadere regels die zijn vastgelegd in het BVCO van 17 mei 2019. De bepalingen van artikel 75/1 en 75/2 van het BVCO, die de inhoudelijke vereisten van een beleidsevaluatie vastleggen, zijn bijgevolg niet van toepassing op deze toelage.

Desalniettemin wordt bij de evaluatie 2026 van VIB en in het bijhorende plan van aanpak wel rekening gehouden met de principes en bepalingen inzake beleidsevaluatie zoals opgenomen in de VCO en het BVCO ter zake. In dat kader wordt dit plan van aanpak ter kennisgeving gedeeld met de Inspectie van Financiën, conform de aanbevelingen uit de mededeling aan de Vlaamse Regering van 25 april 2025, waarin het belang van een evaluatiecultuur en de ondersteunende rol van de Inspectie wordt benadrukt.

²⁷ Hierna “Besluit Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 17 mei 2019” of “BVCO” genoemd, zie ook [codex.vlaanderen.be | Besluit Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 17 mei 2019](https://codex.vlaanderen.be/Besluit-Vlaamse-Codex-Overheidsfinanciën-van-17-mei-2019)

²⁸ Hierna “MVR van 25 april 2025” genoemd, zie ook [MVR van 25 april 2025.pdf](#)

2.4 Evaluatie addendum aan het convenant 2022-2026 tussen het Vlaamse Gewest en VIB

Een eindrapport over de aanwending van de RegMed-subsidie 2022 voor het BioKidney-project werd inmiddels opgeleverd. Dit rapport biedt een overzicht van het project, inclusief de behaalde resultaten, de stand van zaken van het onderzoek en een financieel overzicht van de besteding van de middelen.

2.5 Evaluatiebepalingen en het plan van aanpak

In het kader van de evaluatie van het Vlaams Instituut voor Biotechnologie in 2026 concretiseert het voorliggende plan van aanpak de relevante decretale bepalingen in het W&I-decreet inzake evaluatie, de evaluatiebepalingen uit het convenant 2022-2026 (zie art. 27), en houdt het rekening met de regelgeving rond beleidsevaluaties zoals opgenomen in de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019 (VCO) en het bijhorende uitvoeringsbesluit (BVCO). Daarnaast wordt in de mededeling aan de Vlaamse Regering van 25 april 2025 over de rol van de Inspectie van Financiën binnen de evaluatiecultuur, in hoofdstuk 2 een specifieke sectie gewijd aan de “voorbereiding van de evaluatie van subsidies of subsidiekaders: plan van aanpak”. Het herneemt een aantal bepalingen uit de VCO en het BVCO met betrekking tot beleidsevaluaties, en verduidelijkt de rol van de Inspectie van Financiën in dit proces.

Volgens deze mededeling van 25 april 2025 dient het plan van aanpak minstens volgende elementen bevatten:

- Over welke subsidie het evaluatieonderzoek gaat (zie sectie 1.2.4);
- Welke subsidiebedragen er tijdens de evaluatieperiode werden toegekend en op welk(e) artikel(en) ze per begrotingsjaar werden aangerekend; of er al dan niet sprake is geweest van inhouden van saldo's of terugvorderingen en of het subsidiekader tijdens de evaluatieperiode reeds gewijzigd is (zie sectie 1.2.4);
- Binnen welke timing (zie sectie 5.2 en sectie 7.3) en volgens welke methodologie de evaluatie zal worden uitgevoerd (zie sectie 7.1).
- Welke onderzoeksvragen (zie sectie 4.2) zullen worden gesteld en op welke wijze ervoor wordt gezorgd dat aan de vereisten van artikel 75/2 van het BVCO wordt voldaan (zie sectie 4.1.2).

3 BELEIDSCONTEXT

3.1 Historiek en huidige situatie

VIB werd in 1995 opgericht als een onafhankelijk onderzoeksinstituut, gefinancierd door de Vlaamse overheid. Het instituut verricht strategisch basisonderzoek naar de basis van het leven, gezondheid en ziekte en de werking van het menselijk lichaam, planten en micro-organismen en vertaalt het basisonderzoek naar toepassingen voor geneeskunde, landbouw en industrie. Met behulp van gentechnologisch onderzoek in verschillende domeinen van de levenswetenschappen wordt vernieuwende basiskennis over de normale en abnormale of ziektegerelateerde processen in een cel, orgaan en organisme (mens, plant en micro-organisme) verworven.

De onderzoekers van VIB werken onder andere in universitaire onderzoeksdepartementen van de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap: KU Leuven, Universiteit Antwerpen, Universiteit Gent, Vrije Universiteit Brussel en (tot in augustus 2025) Universiteit Hasselt. Binnen VIB zijn er momenteel 98 onderzoeksgroepen actief²⁹, gegroepeerd in onderzoekscentra. Door een hechte samenwerking met deze universitaire partners en een solide financieringsprogramma voor strategisch basisonderzoek, bundelt VIB de krachten van meer dan 1.890 onderzoekers uit meer dan 78 landen in één instituut, met 10 thematische onderzoekscentra en 12 kernfaciliteiten³⁰ (zie Tabel 3).

Tabel 3: Overzicht van VIB-onderzoekscentra en -kernfaciliteiten³¹

VIB-Onderzoekscentra	Kernfaciliteiten
VIB-UGent Centrum voor Inflammatieonderzoek (incl. SALK)	Bioimaging Core
VIB-UGent Centrum voor Plantensysteembioogie	Data Core
VIB-UGent Centrum voor Medische Biotechnologie	Flow Core
VIB-KU Leuven Centrum voor Hersenonderzoek	Metabolomics Core
VIB-KU Leuven Centrum voor Kankerbiologie	Nanobody Core
VIB-KU Leuven Centrum voor Microbiologie	Nucleomics Core
VIB-VUB Centrum voor Structurele Biologie	Protein Core
VIB-UAntwerpen Centrum voor Moleculaire Neurologie	Proteomics Core
NeuroElectronics Research Flanders – NERF (ondersteund door imec, KU Leuven en VIB)	Screening Core
VIB.AI: Centrum voor AI & Computatieve Biologie	Single Cell Core
	Tech Satellite Antwerp
	Tech Watch Core

²⁹ VIB Jaarverslag 2023

³⁰ Deze kernfaciliteiten bieden ondersteuning in een breed scala aan onderzoeksgebieden en beschikken over gespecialiseerde wetenschappelijke apparatuur voor de verschillende VIB-onderzoeksdisciplines.

³¹ Op basis van vib.be - [Structuur](#) (dd. 28/02/2025)

Midden 2009 werd NeuroElectronics Research Flanders (NERF) opgericht als een samenwerkingsverband tussen VIB, imec en de KU Leuven, waarbij de kennis van deze expertisecentra in verschillende onderzoeksdisciplines: nano-elektronica, biotechnologie en neurologie, werd gebundeld om doorbraken te realiseren op het vlak van hersenonderzoek (in vivo). Een specifiek deel van de subsidie die VIB in het kader van het vorige convenant ontving, werd expliciet voorzien voor de financiering van NERF. Tevens waren er onder hoofdstuk IV van zowel het vorige convenant met VIB als met imec specifieke bepalingen opgenomen m.b.t. de structuur en aansturing, de strategische en operationele doelstellingen en de KPI's van NERF. Het NERF-samenwerkingsinitiatief werd, n.a.v. de evaluatie van dit initiatief in 2021, ingekanteld als negende VIB-onderzoekscentrum.

Art. 5 §3 van het huidige convenant vermeldt daarnaast een nieuw op te richten onderzoekscentrum voor Quantitative Life Sciences Research (QLSR). Inmiddels werd dit centrum hernoemd tot VIB Onderzoekscentrum voor AI en Computatieve Biologie. De missie van VIB AI is om de kritische massa van AI-gedreven, 'big data' precisie-onderzoek in de levenswetenschappen rond impactvolle wetenschappelijke hypothesen in VIB uit te breiden, en zodoende op het internationaal podium meer prominent naar voren te treden. Om de impact van AI op de levenswetenschappen in Vlaanderen te maximaliseren, is het de bedoeling dat VIB via dit centrum samenwerkt met de Vlaamse universiteiten en andere relevante onderzoeksinstituten om de bestaande expertise optimaal te benutten.

VIB voert een actief technologietransferbeleid. De vernieuwende basiskennis van VIB is een continue bron van nieuwe technologieën en vindingen. Deze kunnen de basis vormen voor nieuwe maatschappelijke en industriële toepassingen, zoals diagnostica of geneesmiddelen. VIB heeft de ambitie om haar wetenschappelijke ontdekkingen en inzichten te vertalen naar toepassingen die ten dienste staan van de maatschappij en leiden tot een betere levenskwaliteit. Daarom worden de uitvindingen van VIB beschermd via octrooien. Deze worden actief uitgelicentieerd aan bedrijven in binnen- en buitenland die de uitvindingen willen omzetten in nuttige producten of toepassingen. Nieuwe vindingen kunnen door VIB ook uitgebouwd worden tot technologieplatformen, die de basis zijn voor een nieuw biotechbedrijf.

VIB ontwikkelt daarnaast wetenschappelijk onderbouwde documentatie en informatie over gentechnologie en haar maatschappelijke toepassingen. VIB bezit verschillende communicatiemiddelen voor specifieke doelgroepen zoals politici, pers, jeugd en een breed publiek van niet-specialisten.

Na de oprichting in 1995 werden achtereenvolgens verschillende vijfjaarlijkse overeenkomsten afgesloten tussen VIB en het Vlaamse Gewest, en dit telkens na een grondige evaluatie van de resultaten bereikt tijdens de periode van de voorgaande overeenkomst. De evaluaties toonden steeds aan dat de resultaten en impact van VIB zeer positief waren. De jaarlijkse subsidiëring en het afsluiten van meerjaarlijkse convenanten met de strategische onderzoekscentra, waaronder VIB, werden vastgelegd in het W&I-decreet (artikels 32 en 33).

Het huidige convenant 2022-2026 werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 17 december 2021. De conclusies en aanbevelingen van de evaluatie van de convenantsperiode 2017-2021 werden gebruikt bij het opstellen van en het onderhandelen over het huidige convenant.

3.2 Convenant 2022-2026

3.2.1 Conclusies uit de evaluatie van de voorgaande convenantsperiode (2016-2021)

In de nota aan de Vlaamse Regering van 17 december 2021 betreffende het ontwerp van convenant tussen het Vlaamse Gewest en VIB³² werden als belangrijkste conclusies en aanbevelingen uit de evaluatie 2021 van VIB aangestipt:

- De aanbevelingen van de evaluatie van 2016 werden grotendeels ingevuld. De voornaamste overblijvende aandachtspunten waren:
 - Het opstellen van een meer gerichte communicatiestrategie, waarbij het doelpubliek en communicatie-activiteiten verder afgebakend moesten worden, met focus bij de communicatie op het bereiken van het brede publiek via pers, industrie/biotech-bedrijven en leerkrachten;
 - Een bijkomende inspanning om de impact van VIB op de gezondheidszorg en op duurzame voedselproductie aan te tonen via aangepaste evaluatiemethoden (waarbij meer dan alleen kwantitatieve KPI's worden opgevolgd);
 - Betreffende de aanbeveling voor herziening en uitbreiding van de samenstelling van het managementcomité werden weinig tot geen acties ondernomen. De opvolging van het managementduo werd daarentegen wel tijdig voorbereid.
- Er werd een sterke groei van de activiteiten vastgesteld:
 - In de periode 2016-2020 stegen de totale ontvangsten (inclusief de ontvangsten beheerd door de partneruniversiteiten) en uitgaven van VIB significant in vergelijking met de vorige convenantsperiode. Vooral de inkomsten uit industrie (uit onderzoekssamenwerking, licentieovereenkomsten, incubatorwerking) en de internationale inkomsten uit competitieve onderzoeksfinanciering zoals Horizon 2020 stegen substantieel (76%)
 - De groei van de activiteiten vertaalde zich ook in een groei van het aantal VIB-medewerkers over de periode 2016-2020 (+10,6%).
- Op het vlak van wetenschappelijke excellentie werd aangestipt dat:
 - Zowel de bibliometrische als de technometrische analyse van VIB's wetenschappelijk werk een performantie van internationaal topniveau aantoonde;
 - VIB een sterke onderzoeksomgeving heeft uitgebouwd met processen die de hoge kwaliteit van het basisonderzoek bewaken. Om dit ook in de toekomst te blijven garanderen, zowel permanente vernieuwing van onderzoekstalent, focus op multidisciplinaire samenwerking als structurele monitoring van toekomstgerichte ontwikkelingen in het onderzoeksveld van bio- en levenswetenschappen, belangrijke aandachtspunten zijn.
- Op het vlak van infrastructuur- en technologieprogramma's werd meegegeven dat:
 - Sterke infrastructuur- en technologieprogramma's de groei versnellen van VIB als onderzoeksinstituut;
 - Het VIB-kernfaciliteitenprogramma toegang biedt tot hoogwaardige geavanceerde onderzoeksinfrastructuur voor de VIB-onderzoeksgemeenschap - als een essentieel onderdeel voor hun basisonderzoek - evenals een drijvende kracht is in de uitbouw van verschillende (internationale) onderzoeksinfrastructuren in Vlaanderen en Europa;
 - Met VIB Tech Watch en het Technology Innovation Lab heeft VIB belangrijke instrumenten opgezet en verder uitgebouwd om vroegtijdig veelbelovende nieuwe technologieën in de levenswetenschappen te identificeren, te testen en nog beter te integreren in de onderzoeksomgeving;

³² VR 2021 1712 DOC. 1492/1

- Blijvende alertheid en investeringen – zowel in hardware als expertise – essentieel zijn om concurrentieel te blijven;
 - Vooral in de domeinen van big data-management, computationele biologie en AI VIB in de voorbije jaren een achterstand heeft opgelopen tegenover gelijkaardige instituten in Europa en is het voor VIB cruciaal om voor deze technologieën met spoed een inhaalbeweging in te zetten.
- Met betrekking tot het ondersteuningssysteem voor economische valorisatie van onderzoek van VIB staat vermeld dat:
 - Het ondersteuningssysteem voor technologietransfer en ondernemerschap van VIB heeft geleid tot een groeiend aantal octrooiverleningen, stijgende industriële inkomsten (o.a. uit licentieovereenkomsten) en de oprichting van verschillende start-up-bedrijven die ook aanzienlijke buitenlandse investeringen weten aan te trekken. En dit internationaal als een best practice wordt gezien door peer instituten;
 - Er een potentieel ligt om VIB's ondersteuningssysteem voor technologietransfer niet enkel bottom-up ten dienste van de eigen onderzoeksgemeenschap te stellen, maar het ook meer open te stellen voor een sterkere dialoog met de industrie en het ondersteunen van ondernemerschap in de levenswetenschappen buiten de VIB-onderzoeksgemeenschap;
 - Met de sterke groei van het biotechecosysteem in Vlaanderen tegelijk de vraag rijst in hoeverre VIB deze uitgebreide ondersteuning in technologietransfer nog grotendeels zelf kan blijven voorzien, dan wel dat het ecosysteem ondertussen voldoende ontwikkeld is om bepaalde aspecten van de dienstverlening meer in samenwerking met andere (markt)actoren verder uit te bouwen.
- Op het vlak van de bijdrage van VIB tot beleidsvorming en -uitvoering en haar maatschappelijke impact staat te lezen dat:
 - VIB in de periode 2016-2020 verschillende initiatieven nam om op het Europese niveau mee te wegen op de agendazetting, o.a. via de oprichting van het Europese netwerk EU-Life en mee te zorgen voor een Europees regelgevend kader dat een stimulerende omgeving kan blijven bieden aan onderzoek in de levens- en biowetenschappen;
 - VIB op Vlaams niveau initiatieven nam om bij te dragen tot het Open Science-beleid van de Vlaamse overheid en de uitbouw van Vlaamse onderzoeksinfrastructuur;
 - Zowel voor wat betreft VIB's interactie met beleid als haar communicatie de benadering eerder ad hoc was en nog een coherente strategie miste;
 - Voor de toekomst liggen er belangrijke groeimogelijkheden om veel meer doelgroepgericht aan wetenschapscommunicatie te doen en VIB's communicatie-inspanningen beter af te stemmen en te linken met bestaande wetenschapscommunicatie-initiatieven om versnippering te voorkomen;
 - VIB met het Grand Challenges-Programma (GCP)³³ een waardevol instrument heeft om haar maatschappelijke impact te vergroten door bij te dragen aan oplossingen voor grote maatschappelijke vraagstukken vanuit het VIB-onderzoek en in samenwerking met maatschappelijke stakeholders (profit- en non-profit-organisaties, kennisinstellingen, overheid, burgers);
 - Omwille van de nog korte doorlooptijd van de meeste GCP-projecten in de vorige convenantperiode, en het feit dat impact zich pas op langere termijn toont, was het op het ogenblik van de evaluatie van 2021 nog te vroeg om de maatschappelijke impact van het programma te evalueren.

³³ Zie ook vib.be - Grand Challenges

- Op het vlak van de KPI's haalde VIB ruimschoots alle streefdoelen voor de hele convenantperiode:
 - Gegeven bovenstaande werd aanbevolen om sterker voort te bouwen op peer reviews bij evaluatie en op de monitoring (en het aanjagen) van de bredere maatschappelijke impact van VIB's activiteiten en de bijdrage tot de realisatie van belangrijke beleidsprioriteiten van de Vlaamse overheid.
- Met betrekking tot de organisatiestructuur werd aangestipt dat VIB:
 - In de vorige convenantperiode verschillende acties ondernam om het samenwerkingsmodel met de universiteiten verder te optimaliseren en om de (multidisciplinaire) samenwerking en uitwisseling tussen de verschillende VIB-onderzoekscentra en de VIB-hoofdzetel te stimuleren;
 - Waarbij het ook in de toekomst belangrijk blijft om proactief interdisciplinaire samenwerking en kennisuitwisseling te stimuleren binnen deze structuur;
 - Een transparante governancestructuur van de organisatie heeft, met vertegenwoordiging van alle geledingen van de VIB-onderzoeksgemeenschap;
 - In termen van diversiteit in de bestuursorganen – een aandachtspunt dat ook in de vorige evaluatie werd geformuleerd - schoot VIB nog tekort, ondanks de acties die VIB ondernam om het genderevenwicht en, meer algemeen, diversiteit in de organisatie en op bestuursniveau te verbeteren.

3.2.2 Doorwerking evaluatieresultaten in het convenant 2022-2026

In vergelijking met de eerdere werking werden onder meer op basis van bovenvermelde conclusies en aanbevelingen een aantal wijzigingen doorgevoerd voor de periode 2022-2026. Deze wijzigingen werden in het convenant opgenomen en betroffen o.a.:

- Het aantal strategische doelstellingen werd uitgebreid tot 10 door het samennemen van twee bestaande doelstellingen en het toevoegen van twee nieuwe doelstelling (8 en 10).
- Voor de (jaarlijkse) voortgangscntrole door het Departement EWI (nu WEWIS) wordt nu via drie sporen gewerkt:
 - Het werken met 10 Kritische Performantie Indicatoren, waarvan de gegevens hetzij jaarlijks (4) hetzij bij de evaluatie in 2026 (6) aan een minimumdrempel moeten voldoen. Het halen van de streefdoelen voor de 4 jaarlijkse KPI's wordt niet gekoppeld aan het al dan niet uitbetalen van een saldo. Indien 1 of meer jaarlijkse indicatoren de drempel niet halen, dient VIB een remediëringsplan in bij het Departement EWI (nu WEWIS) binnen de 30 dagen na het indienen van het jaarlijkse rapport.
 - Ook wordt op een kwalitatieve manier gekeken naar de prestaties in het afgelopen jaar door jaarlijks een aantal beste praktijken (in onderzoek, valorisatie en maatschappelijke betrokkenheid) en hun impact op te volgen gedurende de looptijd van het convenant
 - Daarnaast worden een aantal gegevens jaarlijks gemonitord, waarbij die verzameling aan informatie ook gebruikt zal worden in de vijfjaarlijkse evaluatie van VIB in 2026. Daarenboven dient VIB halverwege de looptijd van de convenant (oplevering uiterlijk 31 maart 2025) een assessment (mid-term-impactassessment) te laten uitvoeren van de economische en maatschappelijke directe en indirecte impact van VIB in (minstens) de periode 2018-2023.
- De bepalingen inzake SALK en NERF uit het vorige convenant werden niet hernomen aangezien de SALK-onderzoeksgroep geïntegreerd werd in het bestaande onderzoekscentrum voor inflammatieonderzoek en het NERF-samenwerkingsinitiatief (tussen VIB, KU Leuven en imec) werd opgenomen als negende VIB-onderzoekscentrum.
- Het opzetten van een nieuw VIB-breed onderzoekscentrum voor Quantitative Life Sciences Research (QLSR), dat nu de naam VIB.AI draagt.

- Nieuwe sectie in de VIB-convenant (art.17) rond het opzetten nieuwe technologiefaciliteiten:
 - Het oprichten van een “single-cell”-kernfaciliteit die deze spitstechnologie (single cell) ter beschikking stelt van de volledige Vlaamse levenswetenschappen-gemeenschap: zowel academisch als industrieel.
 - Het uitbouwen van een RDSF (Research Data Service Facility) – draagt nu de naam Data Core - die instituutbreed op een uniforme manier de meest optimale IT-infrastructuur (software en hardware) voorziet voor de hele VIB-onderzoeksgemeenschap en die ook grote datasets FAIR³⁴-conform kan analyseren en beheren.
- De oprichting, ontwikkeling en werking van de nieuwe technologie-infrastructuren wordt jaarlijks gemonitord door VIB en het Departement EWI (nu WEWIS).
- Aanwending van de toelage voor de Innovation & Business-cel en de Communicatiecel.
 - Met betrekking tot het personeelsbeleid werden bepalingen toegevoegd die gericht zijn op het bevorderen van gendergelijkheid en diversiteit.

³⁴ FAIR = Findable, Accessible, Interoperable, Reusable

3.3 Evolutie in de beleidscontext

3.3.1 Regeerakkoorden en beleidsnota's 2019-2024 & 2024-2029

In het vorige Regeerakkoord 2019-2024 werd meegedeeld dat de Vlaamse Regering werk wilde maken van een duurzaam financieringsmodel om langetermijngroei te verzekeren, onder meer door toegang te voorzien tot het Flanders Future Techfund (FFTF). De strategische onderzoekscentra werden ook aangespoord om de verbindende rol tussen het onderzoek en het Vlaamse economische en maatschappelijke weefsel nog te versterken.

In de beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie 2019-2024 werd aangestipt dat de kennis van SOC's, naast die van universiteiten, hogescholen en wetenschappelijke instellingen, toegankelijker moest worden voor de bedrijfswereld en voor kleinere bedrijven in het bijzonder. Hierbij wou de Vlaamse Regering het concept van "Flipped" Technology Transfer uittesten, een vraaggedreven visie op de dialoog tussen de bedrijfswereld en de kennisinstellingen. De betrachting was ook om start-ups en scale-ups beter te verbinden met andere innovatieactoren (zoals universiteiten, speerpuntclusters of SOC's) om hen beter te laten aansluiten bij de daar ontluikende waardeketens. Op inhoudelijk vlak wenste de Vlaamse Regering te onderzoeken hoe de SOC's, excellente onderzoeksgroepen in universiteiten, ILVO en de betrokken speerpuntclusters kunnen samenwerken rond het thema van circulaire economie en bioeconomie.

Ook diende de haalbaarheid getoetst te worden van een intersoc-werking rond digitale toepassingen en nieuwe productietechnieken gericht op de grote arbeidsmarkttuitdagingen (bijv. door meer mensen via technologische ondersteuning - zoals via cobots - te activeren en duurzaam een het werk te houden). Dit sloot ook aan op het punt van Open Science, zowel wat betreft het verlenen van toegang tot publicaties als toegang tot de achterliggende onderzoeksdata. Het was de bedoeling dat de kennisinstellingen verantwoordelijk gemaakt werden om hierrond een beleid te voeren.

Daarnaast werd ook vermeld dat er ingezet moest worden op een intensieve samenwerking met Flanders Investment & Trade (FIT) om de bijdrage van de SOC's aan de internationale uitstraling van Vlaanderen te ontwikkelen.

Tot slot werd benadrukt dat er voor de aansturing van de SOC's relevante impactindicatoren werden gehanteerd en dat er tijdig de nodige stappen zouden worden gezet om de meerjarige convenanten te evalueren en te vernieuwen. De impactindicatoren bij de hernieuwing van de aansturingsovereenkomsten dienden bovendien geheel consistent te zijn met de uitbouw van het Vlaamse innovatie-ecosysteem en bijdrage aan de internationale uitstraling van Vlaanderen.

In de loop van de convenantsperiode 2022-2026 trad een nieuwe Vlaamse Regering aan. Ook in het Regeerakkoord 2024-2029 van de Vlaamse Regering en de bijhorende beleidsnota's - die de beleidsplannen voor de periode 2024-2029 uitzetten - wordt VIB vernoemd. In het huidige Regeerakkoord 2024-2029 wenst de Vlaamse Regering dat de strategische onderzoekscentra nog sterker inzetten op valorisatie en samenwerking met Vlaamse ondernemingen, en in het bijzonder met de kmo's. Ze wil ook nog meer de aantrekkelijkheid en troeven van de 4 strategische onderzoekscentra (SOC's) uitspelen.

In de beleidsnota Economie, Wetenschap, Innovatie en Industrie 2024-2029 wordt de ambitie zoals omschreven in het Regeerakkoord 2024-2029 herhaald, namelijk het nog meer uitspelen van de aantrekkelijkheid en troeven van de 4 strategische onderzoekscentra imec, VIB, VITO en Flanders Make en het sterker inzetten op valorisatie en samenwerking met Vlaamse ondernemingen. De instellingen worden aangemoedigd om de inkomsten en intellectuele eigendomsrechten van onderzoek met economisch potentieel als stimulans te gebruiken voor hun betrokken onderzoeksgroepen en onderzoekers om de economische toepassingen van hun onderzoek te

maximaliseren. Daarnaast wil de Vlaamse Regering de interdisciplinaire interactie tussen onderzoekers onderling en met de bedrijven en maatschappelijke actoren stimuleren doorheen alle fasen van de onderzoeksactiviteiten. In het bijzonder wenst de Vlaamse Regering een versnelling hoger te schakelen in het toegankelijk maken van nieuwe innovatieve technologieën en kennis van universiteiten, hogescholen en strategische onderzoekscentra voor een brede groep kmo's en te zorgen voor een laagdrempelig aanbod voor kleine "niet-innovatieve" ondernemingen die deze technologieën en vernieuwende werkwijzen in hun bedrijfsprocessen willen integreren (via laagdrempelige maatregelen voor de implementatie van vernieuwende technologieën en werkwijzen). Het streven is om binnen de kennisinstellingen kennisvalorisatie als evenwaardig te waarderen als onderzoeksexcellentie in zowel de carrières van individuele onderzoekers alsook bij het aantrekken van profielen met ondernemingservaring als zij-instromers in de diverse onderzoeks- en kennisvalorisatiefuncties en zodoende de interactie en kruisbestuiving tussen academische en ondernemingswereld verder te bevorderen.

Ook het vertrouwen in wetenschap(pers) en maatschappelijke acceptatie en adoptie van innovaties worden als essentieel aangeduid om een ware vooruitgang te realiseren met onderzoek en innovatie. Onderzoekers en onderzoekscentra, financieringsagentschappen en structurele partners worden hierbij verder gestimuleerd om wetenschapscommunicatie- en co-creatie-activiteiten (burgerwetenschap, ook wel citizen science genoemd) op te zetten als deel van hun dagelijkse werking, en hen hiervoor ook te waarderen. Het beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2022-2030³⁵ blijft de basis voor lopende en nieuwe initiatieven. Bijgevolg is en blijft communicatie over het werk van VIB en de toepassingen van biotechnologie een kerntaak van VIB.

Tot slot wordt onderstreept dat VIB zich, gebaseerd op het huidige strategische vijfjarenplan (2022-2026) van VIB, zal richten op verschillende initiatieven rond strategisch basisonderzoek, technologieontwikkeling en -transfer, translationeel onderzoek gericht op de Grand Challenges³⁶, Big data en AI, algemeen beheer en een incubatorprogramma.

3.3.2 Beslissingen Vlaamse Regering tijdens de convenantsperiode 2022-2026

Tijdens de convenantsperiode 2022-2026 heeft de Vlaamse Regering ook een aantal beslissingen genomen gelieerd aan de activiteiten van VIB. Deze beslissingen worden hieronder weergegeven.

- Beslissing Vlaamse Regering – 26 mei 2023: *Kenniscentrum en pilootproductiefaciliteit voor biotechnologische geneesmiddelen of biotherapeutica*

De Vlaamse Regering keurde de voorbereiding goed van een onafhankelijk, non-profit kenniscentrum en pilootproductiefaciliteit voor biotechnologische geneesmiddelen of biotherapeutica en componenten nodig voor ATMP³⁷-ontwikkeling in Vlaanderen. De Vlaamse Regering stelde hiervoor een cofinanciering beschikbaar van 500.000 euro voor VIB.

- Beslissing Vlaamse Regering – 14 juli 2023: *Toelage Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB) om als gastinstelling van EMPHASIS-ERIC (infrastructuurproject voor plantenfenotypering) te kunnen fungeren*

Vlaanderen (België) heeft zich eind 2022 kandidaat gesteld om de internationale onderzoeksinfrastructuur EMPHASIS³⁸ te hosten bij VIB. Die kandidatuur werd in april 2023

³⁵ Zie [Beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2022-2030.pdf](#).

³⁶ Belangrijke maatschappelijke vraagstukken, zoals het verbeteren van medische behandelingen en het verduurzamen van voedselproductie.

³⁷ Advanced Therapy Medicinal Products.

³⁸ EMPHASIS – opgenomen in de roadmap 2016 van het Europees strategieforum voor onderzoeksinfrastructuren (ESFRI) - is een infrastructuurproject voor de ontwikkeling en implementatie van een pan-Europese infrastructuur voor plantenfenotypering (karakteriseren van complexe kenmerken in gewas- en plantenonderzoek).

aanvaard door het EMPHASIS-consortium. Voor de periode 2023-2025 werd daarom jaarlijks een bijkomende Vlaamse subsidie voorzien van 600.000 euro aan VIB.

- Beslissing Vlaamse Regering – 14 juli 2023: Cofinanciering van de (VIB) Genoom-Data-Infrastructuur (GDI) in het kader van het “DigitalEurope”-programma

De Vlaamse Regering besliste tot jaarlijkse cofinanciering van 200.000 euro van het Genoom-Data-Infrastructuur-project (GDI-project) voor de periode 2023-2026. Het GDI-project zal in Europa toegang tot genomische en geassocieerde fenotypische en klinische data mogelijk maken over landsgrenzen heen. Het GDI-project kadert in het “Digital Europe”-programma, waarbij EU-financiering - naast regionale (of nationale) cofinanciering - ingezet wordt.

Voor Vlaanderen is VIB partner in het GDI-project, gericht op het uitbouwen van een operationele infrastructuur. Als deel van het strategisch plan 2022-2026 van VIB werd de (eerder vermelde) data-infrastructuur - Data Core – uitgebouwd.

- Beslissing Vlaamse Regering – 22 december 2023: Goedkeuring toekenning subsidie RegMed XB Flanders voor uitvoering werkprogramma en operationele roadmap 2024-2028

De Vlaamse Regering keurde de voorgestelde werking en financiering goed van RegMed XB Flanders met betrekking tot het werkprogramma en de operationele roadmap voor de periode 2024-2028. Voor de implementatie van het eerste jaar (2024) van het werkprogramma van RegMed XB Flanders werd 2,88 miljoen euro voorzien. De beslissing over de subsidies per daaropvolgende werkingsjaar wordt door de Vlaamse Regering genomen op basis van een beoordeling van het voorgaande werkingsjaar. Zo kende de Vlaamse Regering 3,26 miljoen euro subsidie toe aan RegMed XB Flanders voor het tweede jaar van het werkprogramma RegMed XB.

- Beslissing Vlaamse Regering – 7 juni 2024: bijkomende subsidie Biotope-project aan het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB)

In kader van het Vlaamse relanceplan Vlaamse Veerkracht keurde de Vlaamse Regering in 2021 een subsidie goed aan VIB voor de uitwerking van Biotope^{by VIB} ³⁹. Met deze middelen werd de infrastructuur in de VIB Agro-incubator⁴⁰, waar het project gehuisvest is, opgewaardeerd en werd het programma Biotope^{by VIB} opgestart. Om het programma operationeel te houden en verder te laten groeien in 2025, met een eventuele structurele financiering vanaf het volgende convenant, kende de Vlaamse Regering eenmalig een bijkomende subsidie van 1,316 miljoen euro toe aan het VIB.

3.3.3 Systeemanalyse O&O&I-systeem, productiviteits- en competitiviteitsagenda (Vlaamse Versnelling) en uitgaventoetsingen legislatuursperiode 2024-2029

In 2024 liet het (voormalige) Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) een studie uitvoeren met als titel “Systeemanalyse van het Onderzoeks-, Ontwikkelings- en Innovatiesysteem (O&O&I-systeem) en uitgaventoetsing van het Vlaamse beleid inzake productiviteit”⁴¹. De inzichten die uit deze studie volgden, werden onder meer aangewend in de beleidsvorming binnen het beleidsdomein WEWILS en vormen het vertrekpunt voor een strategische dialoog met alle

³⁹ Biotope^{by VIB} is een incubatorprogramma voor biotech-startup-teams die hun agrifood-innovatie willen omzetten in een investeringsklare business.

⁴⁰ De Agro-Incubator biedt toegang tot geavanceerde serretechnologie en stelt, in samenwerking met de expertise van VIB en ILVO, een ondersteuningspakket samen voor zowel gevestigde als startende bedrijven in de agribiotechsector, zie ook [VIB Agro-Incubator | VIB.be](#)

⁴¹ Kortweg “O&O&I-systeemanalyse”, zie [Eindrapportering “Systeemanalyse O&O&I en uitgaventoetsing ‘Vlaams beleid in kader van productiviteit’”.pdf](#).

betrokken actoren binnen de quadruple helix (kennisinstellingen, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden), waaronder ook de strategische onderzoekscentra.

Op 18 februari 2025 lanceerde minister-president Matthias Diependaele in dit kader de “Vlaamse Versnelling”: een breed productiviteitsoffensief voor de Vlaamse economie en industrie. Met dit initiatief wil de Vlaamse regering de productiviteit en competitiviteit van de economie duurzaam versterken, en daarmee ook de welvaart en het welzijn in Vlaanderen. De Vlaamse Versnelling focust op drie centrale werven:

1. Een ondernemingsvriendelijk klimaat
Onder deze werf vallen volgende beleidshefbomen: economisch beleid, O&O&I-beleid, buitenlands handelsbeleid, digitaal beleid en administratieve vereenvoudiging en vermindering van de regeldruk (transversaal)
2. Robuuste en degelijke infrastructuur
Onder deze werf vallen volgende beleidshefbomen: infrastructuurbeleid (weg, havens, lucht, spoor), omgevingsbeleid, energiebeleid en administratieve vereenvoudiging en vermindering van de regeldruk (transversaal).
3. Sterk menselijk kapitaal.
Onder deze werf vallen volgende beleidshefbomen: onderwijs- en talentbeleid, arbeidsmarktbeleid en administratieve vereenvoudiging en vermindering van de regeldruk (transversaal).

Zoals vermeld zijn rond deze werven tien beleidshefbomen gedefinieerd die de uitvoering van het beleid ondersteunen. Het Departement WEWIS zet zich via diverse trajecten en in nauwe dialoog met stakeholders uit de quadruple helix - waaronder VIB - actief in op de hefboom richting een vernieuwd O&O&I-beleid in Vlaanderen te realiseren. Tegelijkertijd zet het ook in op de hefboom “Economisch beleid”. Dit neemt niet weg dat ook de andere werven en de hieraan verbonden hefboomen in overweging moeten worden genomen, evenals de 10de (transversale) hefboom die betrekking heeft op administratieve vereenvoudiging en vermindering van de regeldruk.

Enkele dagen voor deze lancering, op 14 februari 2025, nam de Vlaamse Regering akte van de mededeling “Uitgaventoetsingen legislatuur 2024-2029”⁴², waarin voor de legislatuurperiode 2024-2029 16 uitgaventoetsingen worden opgenoemd.

Binnen het EWI-luik van het beleidsdomein Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie (WEWILS) zijn twee uitgaventoetsingen opgenomen, meer bepaald:

- “Evaluatie van de organisatie van de financiering van strategisch basisonderzoek”;
- “Evaluatie van de valorisatie van onderzoek en ontwikkeling bij de hogescholen en universiteiten ten bate van de Vlaamse economie” – uit te voeren in samenwerking met het beleidsdomein Onderwijs en Vorming (OV).

De strategische onderzoekscentra spelen een sleutelrol in het strategisch basisonderzoek en hebben ook een belangrijke valorisatiedoelstelling. Twee SOC's – met name VIB en Flanders Make - zijn sterk verbonden met universitaire onderzoeksgroepen. Verder werken de SOC's samen met diverse kennisactoren in het Vlaamse O&O&I-systeem of maken ze deel uit van kennis- en valorisatienetwerken.

⁴² VR 2025 1402 MED.0035/1BIS

3.3.4 Vlaams Defensieplan

De Vlaamse Regering keurde op 4 april 2025 het Vlaams Defensieplan⁴³ goed dat verschillende acties en beleidsinitiatieven bundelt die een stimulans moeten geven aan de Vlaamse defensiesector. Centraal in het plan staat de oprichting van een Vlaams Defensiefonds dat tot 1 miljard euro strategisch kapitaal zal bundelen voor bedrijven met defensie- of dual-use-technologie. Er wordt een impuls voorzien voor innovatie en de defensie-industrie via een impulsprogramma waarvan het budget tegen 2029 zal groeien tot 50 miljoen euro, zodat Vlaanderen haar technologische troeven verder kan versterken. Concreet formuleert het Vlaams Defensieplan de ambitie om een ecosysteem te faciliteren waarin defensie, de bedrijfswereld en kennisinstellingen samenwerken aan militaire productinnovaties.

De Vlaamse kennisinstellingen zullen een cruciale rol spelen in de kennisoverdracht vanuit wetenschappelijk onderzoek naar bedrijven en zijn daarmee een essentiële link tussen kennis en industrie, waarbij valorisatie centraal staat. Concreet beschikken de SOC's over een bijzonder kennispotentieel en expertise die ook geactiveerd kunnen worden om onze Vlaamse defensie-industrie te stimuleren.

⁴³ De mededeling aan de Vlaamse Regering over het Vlaams Defensieplan is terug te vinden via [Vlaams Defensieplan: Vlaamse troeven voor meer veiligheid | Departement WEWIS](#)

4 DOELSTELLINGEN EN BEOOGDE RESULTATEN

4.1 Uitgangspunten voor de evaluatie

4.1.1 Uitgangspunten in relatie tot de beleidsvelden, Economie, Wetenschappelijk Onderzoek, Innovatie en Wetenschapscommunicatie en het thema Industrie

In de beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid, Innovatie en Industrie 2024-2029 wordt gerefereerd aan evaluatiebeleid en -cultuur, waarbij wordt gesteld dat:

“Binnen de beleidsvelden Economie, Wetenschap, Innovatie en Wetenschapscommunicatie is de voorbije jaren een hoogstaand evaluatiebeleid ontwikkeld, in het bijzonder binnen het [voormalig] Departement EWI dat hiertoe in 2007 een afzonderlijke evaluatiecel heeft geïnstalleerd. De evaluatiepraktijk en het evaluatiebeleid in het beleidsdomein WEWILS zullen verder worden ontwikkeld op basis van de bestaande praktijken en het bestaande beleid van de entiteiten binnen het beleidsdomein. We streven er hierbij naar om meer in te zetten op binnenshuis uitvoeren van evaluaties en bekijken op welke wijze foresight kan worden ingebracht in de beleidsontwikkeling die uit evaluaties volgt.”

De evaluatiecel van de afdeling Coördinatie, Evaluatie, EU en Internationaal O&O&I-beleid van het Departement WEWIS is verantwoordelijk voor de (coördinatie en opvolging) van evaluaties met betrekking tot de beleidsvelden Economie, Wetenschappelijk Onderzoek, Innovatie en Wetenschapscommunicatie en heeft in de periode 2020-2024 een aantal uitgangspunten geïdentificeerd die pasten in het toenmalig beleid van de Vlaamse Regering en nog steeds gelden⁴⁴.

Deze uitgangspunten⁴⁵ zijn generiek en gelden dan ook voor de periode 2024-2029, waarbij ze ook worden deze uitgangspunten doorgetrokken naar het thema Industrie van eerder vermelde beleidsnota. Deze uitgangspunten zijn:

1. Alle evaluatiebepalingen uit de regelgeving moeten aan bod komen.
2. Er wordt gestreefd naar evolutie in de evaluatie (geen “platgetreden paden”).
3. De geplande evaluatie beoogt een goed evenwicht tussen het ex-post- en het ex-antegedeelte ervan. Vanuit die optiek wordt vooral aandacht besteed aan het ex-anteluid⁴⁶ van de evaluatie.
4. Een systeembenadering zal ingebracht worden waar mogelijk/nuttig. In eerste instantie wordt uitgegaan van het meest nabije beleidssysteem en doelstellingenkaders.
5. De aanpak van evaluaties dient proportioneel te zijn ten opzichte van de omvang van de betrokken organisaties en budgetten en met het oog op het efficiënt besteden van tijd en middelen.

Daarnaast dient elke evaluatie ruimer te worden opgevat dan in de relevante stukken is aangegeven en moet de evaluatie bovendien rekening houden met de beleidsontwikkelingen en de evolutie in de beleidscontext en dit op verschillende (beleids)niveaus.

4.1.2 Elementen volgend uit de VCO, aanverwante regelgeving en toelichting

Zoals al aangehaald in sectie 2.3, dienen beleidsevaluaties in principe ook rekening te houden met de bepalingen van de VCO en van het BVCO en met de elementen opgenomen in de MVR van 25

⁴⁴ Deze uitgangspunten zijn opgenomen in interne documenten van het (voormalige) Departement EWI.

⁴⁵ De eerste twee uitgangspunten waren voordien ook al geldig, maar worden hier ter herinnering hernomen.

⁴⁶ Dit zou het ex-postluid in principe ook lichter moeten maken.

april 2025 waarbij de rol van de Inspectie van Financiën in de evaluatiecultuur wordt gespecificeerd.

Specifiek wat de voorwaarden betreft waaraan een beleidsevaluatie conform het BVCO moet voldoen (zie ook sectie 2.3), zal in sectie 4.2 nader ingegaan worden op deze elementen.

4.2 Doelstellingen en beoogde resultaten van de evaluatie van VIB

4.2.1 Doelstellingen van de evaluatie

De bepalingen in het W&I-decreet en het convenant stellen voor de evaluatie geen expliciete doelstellingen voorop, anders dan dat het de bedoeling is om de algemene werking van VIB te evalueren en de resultaten van de evaluatie in te zetten voor het bepalen van de voorwaarden voor een nieuw convenant. Als basisaanpak voor de evaluatie wordt in de regelgeving vooropgesteld dat de algemene werking van de SOC geëvalueerd wordt op basis van de strategische doestellingen, jaarlijkse en meerjaarlijkse KPI's, de best practices en de monitoringindicatoren die in het convenant vooropgesteld zijn, en eventueel op basis van andere vooropgestelde doelstellingen waarover jaarlijks gerapporteerd is. Voorts omvat het convenant een aantal elementen waar de evaluatie – in principe – rekening mee dient te houden (art. 27 §2 – zie ook sectie 2.2 van dit plan van aanpak).

Het uitgangspunt dat evaluaties dienen te evolueren en te innoveren, is in het bijzonder van toepassing op deze evaluatie van VIB. Het onderzoeksinstituut werd in opdracht van het departement al meerdere keren geëvalueerd. In 2006 nam de evaluatie de periode 2001-2006 onder de loep, met het oog op een nieuwe beheersovereenkomst voor de periode 2007-2011. In 2011 volgde er een breder kijkende meta-evaluatie⁴⁷ waarbij ingegaan werd op de periode vanaf de oprichting van VIB en verder rekening werd gehouden met de evolutie in de beleidscontext sinds een tiental jaar voor de oprichting van VIB. De evaluatie in 2016 bestond uit 2 complementaire luiken, nl. een individuele evaluatie van VIB en een systeemevaluatie die inging op strategische onderzoekscentra als beleidsinstrument⁴⁸. Net als voor de evaluatie van 2021 is een specifieke aanpak noodzakelijk, met aandacht voor de genoemde uitgangspunten (zoals nadruk op het ex-anteluid en inbreng van een systeembenadering). De evaluatie dient ook minstens terug te kijken op de evaluatie die in 2021 werd uitgevoerd.

4.2.2 Analyse-/evaluatiedimensies en minimale evaluatiecriteria

4.2.2.1 Analyse-/evaluatiedimensies

De geplande evaluatie wordt opgezet vanuit meerdere dimensies:

1. Ex post en ex ante (zie sectie 4.1.1).
2. Intern (vanuit het oogpunt van het evaluatievoorwerp zelf) en extern (vanuit het oogpunt van de stakeholders/doelgroepen/klanten/andere actoren, met onder meer de Vlaamse beleidsmakers als belangrijke stakeholder).
3. Op zich en vanuit het systeemperspectief. Dit laatste betekent onder meer rekening houdend met andere actoren/instrumenten en beleidsontwikkelingen en dit op verschillende beleidsniveaus en hun doelstellingenkaders (in eerste instantie het Wetenschaps- en Innovatiebeleid (het W&I-beleidskader) en de hieraan verbonden beleidsdoelstellingen en vervolgens – waar relevant – van de opeenvolgende beleidskaders en hun doelstellingen waarin het W&I-beleidskader is ingebed).

⁴⁷ Zie ook [Beleidsbeoordelingen 2011 | Departement W&I](#)

⁴⁸ Zie ook [Beleidsbeoordelingen 2016 | Departement W&I](#)

4. Lokaal, regionaal, nationaal en internationaal (in het bijzonder het EU-niveau).

Deze analyse-/evaluatiedimensies moeten doorheen het geheel van de evaluatie aan bod komen, maar worden niet altijd expliciet vermeld.

4.2.2.2 Minimale evaluatiecriteria

Zoals blijkt uit sectie 2.3, dienen - conform de BVCO van 17 mei 2019 - de doeltreffendheid en doelmatigheid (van het beleid in kwestie) te worden onderzocht, en kunnen efficiëntie en effectiviteit aldus beschouwd worden als minimale evaluatiecriteria die in het kader van deze evaluatie aan bod dienen te komen.

De evaluatiecriteria die in deze evaluatie aan bod moeten komen, zijn daar echter niet toe beperkt (zoals blijkt uit sectie 4.2.3 hierna en uit hoofdstuk 6).

4.2.3 Beoogde resultaten van de evaluatie

Als resultaten van de evaluatie worden minstens volgende elementen verwacht (zie ook hoofdstuk 2), die in het licht van de mededeling aan de Vlaamse Regering vermeld in sectie 2.3 ook beschouwd kunnen worden als de te onderzoeken aspecten ("onderzoeksvragen"):

4.2.3.1 Ex-postperspectief (periode 2021-2025/2026)

Analyse en beoordeling over de periode vanaf 2021 (laatste jaar van de vorige convenantsperiode⁴⁹) tot en met 2025 (en waar mogelijk ook 2026) van volgende aspecten en dit rekening houdend met de evoluerende beleidscontext, van:

- Implementatie en realisatie van de doelstellingen die in het convenant en het overkoepelende institutionele strategisch plan zijn opgenomen, de jaarlijkse en meerjaarlijkse KPI's, best practices en monitoringsindicatoren, en de impact/gevolgen van de (gewijzigde) maatschappelijke context. Onder andere wordt ook expliciet de effectiviteit/doeltreffendheid nagegaan⁵⁰;
 - Tevens wordt de realisatie van de doelstellingen geëvalueerd die opgenomen zijn in het addendum (aan dit convenant) tussen het Vlaamse Gewest en VIB RegMed Vlaanderen 2022, alsook de betrokkenheid van VIB in RegMed XB Flanders vzw, de meerwaarde van deze betrokkenheid, enz.;
- De geleverde wetenschappelijke, economische, maatschappelijke en – waar relevant – beleidsmatige prestaties en impact (waaronder ook de economische, technologische, maatschappelijke en beleidsmatige valorisatie⁵¹), onder meer:
 - Het aansluiten van het onderzoeksbeleid op de principes van Open Science en Open Data, (de relatie met en doorstroom van informatie naar het FRIS-onderzoeksportaal⁵² in het bijzonder), het wetenschapscommunicatiebeleid en -systeem, kennisdeling en kennisveiligheid, enz.;
 - De bijdrage van VIB - op zich en als SOC - aan de Vlaamse beleidsambities 2019-2024 en 2024-2029 (regeerakkoord, beleidsnota's), en de activiteiten van VIB in het kader van de beslissingen van de Vlaamse Regering:
 - Vlaamse beleidsambities 2019-2024:

⁴⁹ De resultaten voor het jaar 2021 werden niet volledig meegenomen in de evaluatie van 2021 aangezien deze evaluatie werd uitgevoerd in de eerste helft van dat jaar.

⁵⁰ Cf. VCO-bepalingen

⁵¹ Valorisatie verwijst naar het proces waarbij kennis, onderzoek en innovatie worden omgezet in maatschappelijke of economische meerwaarde.

⁵² Zie ook www.researchportal.be

- Bijdrage aan (de plannen voor) het beleid inzake circulaire economie en bio-economie, en biotechnologie;
- Inpassing in het Flipped-Technology-Transfer-concept;
- (Betere) Ondersteuning van intersoc-initiatieven (werking rond digitale toepassingen en nieuwe productietechnieken);
- (Betere) Verbinding met andere actoren in het innovatielandschap, zoals bv. met start-ups en scale-ups;
- Het toegankelijk maken van nieuwe innovatieve technologieën en kennis voor een brede groep kmo's en zorgen voor een laagdrempelig aanbod voor kleine "niet-innovatieve" ondernemingen.
- Vlaamse beleidsambities 2024-2029:
 - Bijdrage aan (de plannen voor) het beleid inzake circulaire economie en bio-economie, en biotechnologie;
 - Het nog meer uitspelen van de aantrekkelijkheid en troeven als strategisch onderzoekscentrum;
 - De interdisciplinaire interactie tussen onderzoekers onderling en met de bedrijven en maatschappelijke actoren stimuleren doorheen alle fasen van de onderzoeksactiviteiten;
 - Rol/positie van VIB binnen het ecosysteem op het vlak van levenswetenschappen (o.a. m.b.t. de Vlaamse industrie⁵³, m.b.t. buitenlandse ondernemingen, enz.) versterken:
 - o Het sterker inzetten op valorisatie en samenwerking met Vlaamse ondernemingen, en met de kmo's bij uitstek;
 - o Het nog meer toegankelijk maken van nieuwe innovatieve technologieën en kennis voor een brede groep kmo's en zorgen voor een laagdrempelig aanbod voor kleine "niet-innovatieve" ondernemingen die deze technologieën en vernieuwende werkwijzen in hun bedrijfsprocessen willen integreren
 - Opzetten van wetenschapscommunicatie- en co-creatie-activiteiten (citizen science) als deel van de dagelijkse werking van onderzoekers:
 - o met oa beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2022-2030 als de basis voor lopende en nieuwe initiatieven.
- Beslissingen van de Vlaamse Regering
- De rol, positie en meerwaarde van VIB:
 - Regionale, nationale en internationale relaties/samenwerking met en de acties t.a.v. doelgroepen, klanten en stakeholders (afstemming, synergie, complementariteit), in het bijzonder met de Vlaamse beleidsactoren en bedrijven (cf. valorisatie);
- Werking, governance en opvolging van VIB, zowel vanuit een intern als een extern perspectief;
- Een financiële analyse van de aanwending van de subsidies (onder meer in termen van efficiëntie en effectiviteit), de verdeling van de middelen tussen de VIB-onderzoekscentra, de verdeling van de middelen over onderzoeksbudgetten en faciliterende budgetten, en de mate waarin (externe) financiering wordt aangetrokken (met inbegrip van de uitdagingen/mogelijkheden/effecten/resultaten van het PMV-Flanders Future Techfund (FFTF) voor VIB);
- Een systeemblik op de inpassing in en de bijdrage aan de beleidsdoelstellingenkaders (op verschillende niveaus), waaronder: de strategische doelstellingen⁵⁴ van het Departement WEWIS, de beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie (EWI) 2019-2024 en de beleidsnota Economie, Wetenschap, Innovatie en Industrie (EWII) 2024-2029 en het ruimere

⁵³ Start-ups, scale-ups, kmo's tot grote industriebedrijven

⁵⁴ Zie [Onze organisatie | Vlaanderen.be](https://www.vlaanderen.be) - Tien strategische doelstellingen voor het nieuwe Departement WEWIS

Vlaamse W&I-beleid (waaronder o.a. de aspecten als wetenschapscommunicatie⁵⁵, Open Science, kennisdeling en kennisveiligheid) en het WEWIS-beleid (waaronder o.a. de uitvoering van de betreffende uitgaventoetsingen), het globale Vlaams beleid (huidig, Vlaamse Versnelling - in het bijzonder de hefboom O&O&I-beleid, Visie 2050, Vizier 2030,...), Vlaams/Europees defensiebeleid⁵⁶ (waar relevant), EU-beleid, EU-doelstellingen en -werkprogramma's (EU Biotech Act and Bioeconomy Strategy, EU Life Sciences Strategy, EU Competitiveness Compass, enz.), de Regional & European Innovation Scoreboard (EIS en RIS), globale doelstellingen zoals de SDG's, enz.;

- De evolutie sinds het vorige evaluatiemoment in 2021;
- SWOT-analyse.

4.2.3.2 Ex-anteperspectief (minstens de periode 2027-2031)

Analyse en beoordeling ten aanzien van minstens de periode 2027-2031 en dit wat betreft:

- De door VIB vooropgestelde doelstellingen, ambities en prestaties en voorgestelde jaarlijkse en meerjaarlijkse KPI's en monitoringsindicatoren, en best practices.
 - Er wordt hierbij rekening gehouden met de (mogelijke) evoluties in de beleids- en maatschappelijke context en o.a. omgaan met grote uitdagingen: Grand Challenges, veranderingen op het vlak van technologie & data (Big data en AI), geopolitieke onzekerheden (i.h.b. aspecten als defensie⁵⁷ en (kennis)veiligheid);
- De wetenschappelijke, economische, maatschappelijke en – waar relevant – beleidsmatige ambities en voorgestelde “paden naar impact” (en economische, technologische, maatschappelijke en beleidsmatige valorisatie), onder meer:
 - Onder meer het uitzetten van de toekomstplannen van VIB tegenover de Vlaamse beleidsambities 2024-2029 (regeerakkoord, beleidsnota's), zie supra.
- Toekomstige rol, positie en meerwaarde
 - Toekomstige regionale, nationale en internationale relaties/samenwerking met en de acties t.a.v. doelgroepen, klanten en stakeholders (afstemming, synergie, complementariteit), in het bijzonder met de Vlaamse beleidsactoren en bedrijven (cf. valorisatie);
- Toekomstige werking, governance en opvolging;
- Financiële implicaties van de toekomstplannen van VIB;
 - Minstens rekening houdend met een minimaal scenario (= ongewijzigd beleid)
- Een systeemblik op de inpassing van VIB's toekomstplannen in de beleidsdoelstellingenkaders (op verschillende niveaus), waaronder: de strategische doelstellingen van het Departement WEWIS, de beleidsnota EWII 2024-2029 en het ruimere Vlaamse W&I-beleid (waaronder o.a. de aspecten als wetenschapscommunicatie, Open Science, kennisdeling en kennisveiligheid) en het WEWIS-beleid, het globale Vlaams beleid (huidig, Vlaamse Versnelling - in het bijzonder de hefboom O&O&I-beleid, Visie 2050, Vizier 2030, enz.), Vlaams/Europees defensiebeleid (waar relevant), EU-beleid, EU-doelstellingen en -werkprogramma's (EU Biotech Act and Bioeconomy Strategy, EU Life Sciences Strategy, EU Competitiveness Compass, enz.), de Regional & European Innovation Scoreboard (EIS en RIS), globale doelstellingen zoals de SDG's, enz.;
- Voortbouwend op de SWOT(analyse) uit het ex-postgedeelte, hoe de zwakke/sterke punten kunnen worden weggewerkt/benut en hoe de geïdentificeerde opportuniteiten en uitdagingen maximaal kunnen worden benut/omzeild.

⁵⁵ Zie o.a. [Beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2022-2030.pdf](#)

⁵⁶ Zie ook sectie 3.3.4

⁵⁷ Zie ook sectie 3.3.4

4.2.3.3 Conclusies en aanbevelingen

De resultaten van de evaluatie worden opgenomen in het een evaluatierapport en voorzien van de nodige duiding en kwantificering. Dit rapport moet leiden tot duidelijke conclusies en aanbevelingen betreffende de toekomst, die gericht op zich richten naar zowel VIB als naarop de Vlaamse overheid. Deze conclusies en aanbevelingen dienen rekening te houden met de sterktes, zwaktes, opportuniteiten, uitdagingen en bedreigingen waarmee VIB vandaag en in de toekomst (mogelijks) geconfronteerd zal worden.

5 KRIJTLIJNEN EN DRAAGWIJDTE VAN DE EVALUATIE

5.1 Inhoudelijk

De evaluatie 2026 van VIB moet – zoals ook blijkt uit hoofdstuk 4 hierboven – ruimer worden opgevat dan wat strikt genomen is aangegeven in de relevante regelgeving (W&I-decreet, convenant 2022-2026, VCO en BVCO (waar van toepassing), enz.) en bovendien moet de evaluatie rekening houden met de beleidsontwikkelingen en de evolutie in de beleidscontext en dit op verschillende (beleids)niveaus.

De inhoudelijke elementen van de evaluatie van VIB werden in grote lijnen opgesomd in de doelstellingen en de verwachte resultaten ervan die in sectie 4.2 werden geschetst en worden verder verduidelijkt in hoofdstuk 6. Deze evaluatie situeert zich op een hoog aggregatieniveau waarbij VIB onder meer als instituut en als beleidsinstrument in ogeschouw wordt genomen. Het is niet de bedoeling individuele onderzoekscentra of onderzoekers te beoordelen.

5.2 Tijds kader

Het convenant stelt (art. 27) dat de evaluatie in de eerste helft van 2026 georganiseerd wordt en uiterlijk tegen 30 juni 2026 voltooid dient te zijn. In het licht van de termijn die nodig is voor het voorbereiden van een nieuw convenant, wordt voorgesteld om deze deadline een maand vooruit te schuiven. Het is de bedoeling om deze evaluatie ten laatste op 31 mei 2026 af te ronden .

Omdat bij de vorige evaluatie bleek dat geschikte deelnemers voor het internationale panel van experts ruim op voorhand gecontacteerd moeten worden, is er ondertussen ook een tijds kader voor de bijeenkomst van dit panel vastgelegd. Het expertenpanel zal op 2 en 3 april 2026 bijeenkomen.

5.3 Input van het voorwerp van de evaluatie

VIB zal als input voor deze evaluatie een zelfevaluatie opstellen. Deze zelfevaluatie omvat een ex-post- en een ex-ante luik op basis van de richtlijnen die als [bijlage 1](#) bij dit plan van aanpak zijn opgenomen. Het is de bedoeling dat deze zelfevaluatie op een (voldoende) hoog aggregatieniveau wordt uitgewerkt en zich beperkt tot essentiële onderwerpen. VIB rapporteert immers jaarlijks omstandig aan het departement over activiteiten en prestaties in het kader van de opvolging van het convenant en de uitbetaling van de subsidies. Ook voor de evaluatie geldt het in het convenant vermelde principe van de eenmalige bevraging (art. 24) en het (zo veel mogelijk) beperken van de administratieve lasten.

In overleg met VIB werd afgesproken dat de verwachte zelfevaluatie tegen begin januari (ex post) en eind januari (ex ante) 2026 zal worden opgeleverd.

6 EVALUATIELUIKEN

Rekening houdend met de hogervermelde doelstellingen en beoogde resultaten van de evaluatie van VIB (zie hoofdstuk 4), dient deze evaluatie minstens te bestaan uit onderstaande evaluatielijken. De gekozen evaluatieonderwerpen (per luik) zijn niet altijd even strikt van elkaar te scheiden. Overlappendingen tussen de luiken zijn dan ook niet uitgesloten.

Het is eveneens belangrijk om ermee rekening te houden dat de evaluatie wordt opgezet vanuit de analyse-/evaluatiedimensies die in sectie 4.2.2.1 werden onderscheiden en dat de minimale evaluatiecriteria vermeld in sectie 4.2.2.2 in de evaluatie aan bod moeten komen. Behalve de ex-post- en ex-antedimensies die expliciet worden weergegeven in de afzonderlijke onderdelen van de evaluatie (zie de delen hierna), lopen de genoemde dimensies doorheen alle onderscheiden evaluatielijken en worden ze enkel geëxpliciteerd waar nuttig en relevant.

Verder is het ook de bedoeling dat de evaluatie voldoende aandacht heeft voor de vorige evaluatie (nl. de evaluatie van 2021 van VIB), de mate waarin en op welke wijze rekening werd gehouden met de conclusies en aanbevelingen uit deze evaluatie (en dit zowel door de beleidsmakers als door (de vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp) en waarom (niet), wat daaruit werd geleerd en geïmplementeerd en waarom (niet) en de evolutie die sinds het afronden van deze evaluatie kan worden vastgesteld. Dit aspect wordt in de evaluatielijken die hierna worden uitgewerkt niet expliciet vermeld, maar dient wel te worden meegenomen bij de uitvoering ervan.

6.1 Ex-postluik (periode 2021-2025/2026)

Het ex-postluik van de evaluatie wordt uitgevoerd op een hoog aggregatieniveau. Er wordt maximaal gebruik gemaakt van de beschikbare rapporteringen en reeds door VIB uitgevoerde evaluaties en beoordelingen (cf. bijvoorbeeld de mid-term-impactassessment). Tevens wordt ermee rekening gehouden dat beleidsdoelstellingen evolueren en tegenwoordig niet noodzakelijk identiek zijn aan de beleidsdoelstellingen die bij de start van het convenant golden.

6.1.1 Beleidsplanning en -realisatie

In dit luik richt de evaluatie zich – in eerste instantie vanuit een intern perspectief – op de strategische beleidsplanning van VIB, de implementatie van deze strategieën, de uitvoering en de resultaten ervan. Hierbij worden onder meer de strategische doelen uit het convenant, die vertaald zijn tot operationele doelstellingen in het strategisch plan voor de periode 2022-2026, en het ruimere kader van de visie en missie van VIB in rekening gebracht.

Daarnaast wordt – vanuit een extern perspectief – de beleidsplanning en realisatie ervan beschouwd tegen de achtergrond van het systeem/de systemen waarin VIB was en is ingebed. Dit wordt trapsgewijs aangepakt, startend vanuit het beleidskader dat ook in art. 4 van het convenant wordt geschetst (en de evolutie sindsdien), verder uitgaande van het Vlaamse W&I-systeem, het WEWIS-beleid en de ruimere beleidsdoelstellingen van de Vlaamse overheid. Hierbij wordt dan rekening gehouden met andere actoren en doelstellingskaders (Visie 2050 en Vizier 2030), tot de hieraan verbonden internationale kaders zoals van de EU (waaronder de EU Biotech Act and Bioeconomy Strategy, EU Life Sciences Strategy, EU Competitiveness Compass, enz.) en het ruimere relevante EU-beleid Regional en European Innovation Scoreboard (EIS en RIS), en globale doelstellingen zoals de SDG's.

Via deze externe blik is het de bedoeling dat in de evaluatie wordt nagegaan in welke mate de strategische doelstellingen – in de beschouwde periode – aansloten bij en bijdroegen tot de beleidsdoelstellingen, op verschillende niveaus en in relatie tot andere actoren binnen dit

systeem/deze systemen en de impact/gevolgen van de maatschappelijke context (o.a. gevolgen van de COVID-pandemie, geopolitieke verschuivingen, budgetverminderingen in de VS, veiligheidsbeleid dat prioritair wordt, enz.) waarin VIB actief is.

Voor dit evaluatie-aspect wordt ook rekening gehouden met het addendum bij het convenant tussen het Vlaamse Gewest en VIB betreffende REGMED Vlaanderen 2022. Daarbij wordt specifiek gekeken naar de behaalde resultaten en de aanwending van de voorziene middelen (opgenomen in het eindrapport opgesteld door VIB, zie sectie 2.4), de betrokkenheid van VIB bij RegMed XB Vlaanderen vzw, en de meerwaarde die deze betrokkenheid oplevert voor VIB (zie ook sectie 1.2.3).

6.1.2 Prestaties en impact

Binnen dit luik worden de resultaten, prestaties en impact van het instituut geëvalueerd en dit zowel op wetenschappelijk, economisch, maatschappelijk als – waar relevant – beleidsmatig vlak. Voor het beoordelen van VIB's prestaties, worden uiteraard de KPI's geanalyseerd, maar op zich is dit onvoldoende om een volledig en kwalitatief beeld te krijgen van de resultaten en impact van het instituut.

Er dient in het bijzonder aandacht te zijn voor zijn de prestaties van het nieuwe geïntegreerde onderzoekscentrum NERF, het VIB-breed onderzoekscentrum voor AI en Computatieve Biologie: VIB.AI en de twee nieuwe opgerichte technologiefaciliteiten (Data Core en single-cell-kernfaciliteit). Van NERF wordt verwacht dat het tegen het einde van de looptijd van het huidige convenant, in samenwerking met imec/VIB/KU Leuven (en/of andere kennisinstellingen), drie grensverleggende technologieën ontwikkelt die hun toepassing vinden in het veld van de systeemneurowetenschappen. Hieraan verwant dienen ook de werking en prestaties van de VIB-cel Innovation & Business (Technologietransfer-cel) bekeken te worden.

De missie van VIB.AI is om de kritische massa van AI-gedreven, 'big data'-precisieonderzoek in de levenswetenschappen rond impactvolle wetenschappelijke hypotheses in VIB uit te breiden en VIB via dit centrum samenwerkt met alle Vlaamse universiteiten en andere relevante onderzoeksinstituten om de bestaande expertise optimaal te benutten. Ook de prestaties van de twee nieuwe opgerichte technologiefaciliteiten (een single-cell-kernfaciliteit en een Research Data Service Facility (RDSF): Data Core) dienen eveneens bekeken te worden.

Zoals eerder vermeld, wordt van VIB verwacht dat het tijdens de erkenningsperiode op verschillende momenten tussentijdse evaluaties en assessments uitvoert van de behaalde resultaten, impact en prestaties. Deze worden binnen dit evaluatieluik (en uiteraard doorheen de hele evaluatie) maximaal benut. Dit betreft onder meer het werk van de thematische evaluatieraden die per VIB-onderzoekscentrum werden opgericht (art. 5 §7 en art. 23 van het convenant) en die de prestaties, de evolutie en het potentieel inzake wetenschap, valorisatie en vorming van betreffend VIB-onderzoekscentrum beoordelen. Voorts betreft dit ook de mid-term-impactassessment m.b.t. de directe en indirecte economische, maar ook maatschappelijke impact van VIB. Voor de beoordeling van de wetenschappelijke en maatschappelijke impact en excellentie wordt bovendien een bibliometrische en technometrische analyse, een maatschappelijke impactanalyse⁵⁸ en een innovatie-analyse⁵⁹ uitgevoerd door ECOOM die – waar mogelijk - terugblijkt

⁵⁸ ECOOM heeft verschillende algoritmes ontwikkeld die gebruikt kunnen worden om analyses uit te voeren op basis van Overton en andere diverse databronnen. Deze analyses geven een indicatie van de maatschappelijke impact van bijvoorbeeld een SOC.

⁵⁹ Deze analyse richt zich op de innovatie-activiteiten van ondernemingen die hebben samengewerkt met VIB en heeft als doel inzicht te krijgen in de mogelijke meerwaarde die de samenwerking met VIB oplevert voor de innovatiekracht van bedrijven. In de analyse wordt onderzocht of deze bedrijven innovatiever zijn dan vergelijkbare ondernemingen die niet met VIB hebben samengewerkt, bijvoorbeeld door vaker innovatie-activiteiten te ontplooiën of nieuwe innovaties te introduceren.

over de afgelopen tien jaar tot en met het voorlaatste jaar van het convenant (dus minimaal de periode 2016-2025⁶⁰).

Naast het evalueren van de resultaten, prestaties en impact van VIB op zich, is het belangrijk om deze ook te kaderen binnen de bredere beleidsdoelstellingen die de overheid via VIB wil realiseren. Dit betreft onder meer de doelstellingen zoals omschreven in sectie 3.3. Daarnaast wordt ook nagegaan in welke mate VIB als beleidsinstrument bijdraagt aan de ambitie om Vlaanderen tot de top van de innovatieve regio's in Europa te brengen. Deze beoordeling gebeurt op basis van de indicatoren van het Regional Innovation Scoreboard (RIS), dat in het Regeerakkoord 2019–2024 werd aangeduid als toetssteen voor het Vlaamse innovatiebeleid. Daarnaast worden de behaalde resultaten en de manier waarop de voorziene middelen zijn ingezet geëvalueerd in het kader van de activiteiten die voortvloeien uit de beslissingen van de Vlaamse Regering met betrekking tot VIB (zie sectie 3.3.2).

Om de evaluatiedoelstellingen – onder andere beschreven in sectie 4.2 – verder te concretiseren, is het bovendien van belang om de onderzoeksprestaties en -impact van VIB te beoordelen in het licht van: het aansluiten bij het Vlaamse Open Science- en Open Data-beleid, de relatie met en het ter beschikking stellen van onderzoeksinformatie in FRIS, kennisdeling en kennisveiligheid, enz. In dit evaluatieluik wordt dus ook aandacht besteed aan de maatschappelijke impact die VIB genereert, naast de wetenschappelijke en economische impact. Dit omvat onder meer beleid en activiteiten van VIB op het vlak van wetenschapscommunicatie, maar is hier niet toe beperkt. Naast een interne benadering, hoe VIB hiermee omgaat, dient deze werking ook gekaderd te worden in het wetenschapscommunicatiebeleid en het -systeem dat hierrond bestaat. Vanzelfsprekend wordt hierbij ook de relatie onderzocht met andere spelers binnen dit kader, met het oog op afstemming, samenwerking en het creëren van efficiëntie en effectiviteitswinsten voor VIB en binnen het gehele systeem.

6.1.3 Rol, positie en meerwaarde

Wat betreft de rol, positie en meerwaarde van VIB en dit binnen de evoluerende beleidscontext, dient een toelichting te worden gegeven bij de eventueel geëvolueerde rol, positie en meerwaarde van VIB in het algemeen, en de manier waarop die evoluerende rol werd geoperationaliseerd in het bijzonder. Dit evaluatieluik moet zo ook aangeven en beoordelen wat de meerwaarde is van VIB als strategisch onderzoekscentrum voor het beleid en voor de systemen waarvan het instituut deel uitmaakt. Voor deze analyse wordt dan ook rekening gehouden met samenwerkings- en netwerkinitiatieven en -activiteiten, met in eerste instantie aandacht voor de intersocwerking, speerpuntclusters of andere wetenschappelijke onderzoeksinstellingen/-verbanden in Vlaanderen (waaronder imec, VITO, Flanders Make, ILVO, ITG, VLIZ, (academische) ziekenhuizen en/of Plantentuin Meise,...; zie art.7 §7). Daarnaast moeten ook de acties, samenwerkingen en/of afstemmingen worden toegelicht, evenals de mate van complementariteit ten aanzien van doelgroepen/klanten. Dit omvat ook de relaties met relevante stakeholders en andere actoren – in het bijzonder met beleidsactoren (op Vlaams of breder niveau), de academische wereld, bedrijven, enzovoort. Het gaat om acties en samenwerkingen op verschillende niveaus – van lokaal tot internationaal. Daarbij wordt rekening gehouden met de lokale verankering en de meerwaarde voor klanten, doelgroepen en stakeholders, evenals met relaties en impact op regionaal, nationaal, Europees en internationaal niveau.

⁶⁰ Dit met het oog op de periode waarvoor kwalitatieve en volledige gegevens voorhanden zijn.

Dit alles dient benaderd te worden vanuit meerdere invalshoeken: zowel vanuit een intern als extern perspectief, en zowel als op zichzelf staand element als binnen een breder systeemperspectief.

Een vergelijking met onderzoeksinstellingen (benchmarkanalyse) die een gelijkaardige opdracht hebben als VIB of SOC – met name excellent strategisch basisonderzoek dat leidt tot valorisatie en innovatie – kan tot slot een waardevol onderdeel vormen van de evaluatie, ook voor dit luik. Dit kan betrekking hebben op instellingen binnen én buiten Vlaanderen of Europa. Hoewel het convenant zelf geen expliciete bepalingen bevat over het uitvoeren van een benchmarkanalyse, kan – indien beslist wordt om deze analyse uit te voeren – maximaal gebruik worden gemaakt van eventuele benchmarks die VIB zelf reeds heeft uitgevoerd in het kader van tussentijdse evaluaties en assessments.

6.1.4 Werking, governance en opvolging

In dit onderdeel is het de bedoeling dat de werking, aansturing/governance en opvolging (ten aanzien) van VIB over de afgelopen periode worden onderzocht en beoordeeld en dit in het licht van zowel de strategische beleidsplanning als de evoluerende beleidscontext (cf. (wijzigingen) regelgeving, enz.). De analyses en beoordelingen die in dit onderdeel worden verwacht, hebben vooral betrekking op de organisatie, de beleidsvoering (d.i. het onderzoeksbeleid en het onderzoeksmanagement, personeelsbeleid, financieel beleid, communicatiebeleid, beleid rond gender en diversiteit, enz.), de eigenlijke werking, aansturing, governance, opvolging, enz. (ten aanzien) van VIB, onder meer in functie van de verwachte valorisatie en innovatiekracht.

Hierbij kan en moet ook een onderscheid gemaakt worden tussen het interne en het externe perspectief op de werking, aansturing, governance en opvolging (ten aanzien) van VIB. Het interne perspectief heeft in hoofdzaak betrekking op de interne werking, governance en aansturing (o.a. aanstelling nieuwe algemeen directeur en werking en rol van de bestuursorganen), met bijzondere aandacht voor de wijze waarop en de mate waarin de strategische en de operationele doelstellingen en de KPI's en hun streefwaarden (al of niet) werden doorvertaald naar de werkvloer en in de governance en de werking van de institutionele adviesraad⁶¹ als adviserend orgaan voor VIB. Vanuit een extern perspectief en dit in eerste instantie ten aanzien van de Vlaamse overheid als subsidieverstrekker, is de werking, aansturing, governance en opvolging van VIB geregeld op basis van het W&I-decreet, het convenant 2022-2026 en de beleidsplanning van VIB voor diezelfde periode. Dit vertaalt zich in strategische en operationele doelstellingen en in jaarlijkse en meerjaarlijkse KPI's, de best practices en de monitoringindicatoren die het Departement WEWIS samen met een financiële beoordeling gebruikt worden voor de jaarlijkse/meerjaarlijkse opvolging van VIB. Er moet ook worden nagegaan hoe werd omgesprongen met de aanbevelingen en conclusies uit de vorige evaluatie en tot welke ontwikkelingen dit leidde op vlak van o.a. de aansturing, het personeelsbeleid, financieel beleid en communicatiebeleid, uiteraard eveneens binnen een wijzigende (beleids)context.

Dit evaluatieluik omvat ook een financiële analyse. Deze analyse gebeurt op een beschouwend en hoger aggregatieniveau, is niet bedoeld als audit, en bouwt verder op en overstijgt het niveau van het nazicht van de jaarlijkse financiële rapportering. De financiële analyse is erop gericht in grote lijnen conclusies te trekken over de aanwending door VIB van de overheidsmiddelen (onder meer in termen van efficiëntie en effectiviteit) en over de resultaten en de meerwaarde die hieruit voortvloeien. Onder voorbehoud van de definitieve goedkeuring van de jaarlijkse uitgavenbegrotingen door het Vlaams Parlement voorzagt het convenant immers in een jaarlijks

⁶¹ Zie ook vib.be - Institutionele adviesraad

basisbedrag van 73.275.000 euro voor de financiering van VIB in de lopende convenantsperiode en in 2022, 2023 en 2024 –op voorwaarde van een positieve evaluatie- een bedrag van 2.000.000 euro eenmalige investeringsmiddelen. Op basis van een tussentijdse evaluatie van de aanwending van deze investeringsmiddelen kon beslist worden om deze jaarlijkse investeringsmiddelen om te zetten in een recurrente opstap (zie art. 12 §2). Andere belangrijke aspecten binnen de financiële analyse zijn de hefboom die de overheidssubsidie biedt voor het aantrekken van externe financiering en wat het effect is van de externe financiering bv. op het aansluiten bij beleidsdoelstellingen. Hierbij wordt uiteraard rekening gehouden met wijzingen in het beleid en de beleidscontext en de uitdagingen/mogelijkheden/effecten/resultaten van het PMV Flanders Future Techfund (FFTF) voor VIB.

6.1.5 SWOT-analyse

Op basis van de voorgaande luiken en rekening houdend met de onderscheiden evaluatiedimensies, wordt verwacht dat er een SWOT-analyse wordt opgesteld. Er dient hierbij rekening gehouden te worden met de evoluties in de beleids-, onderzoeks-, valorisatie- en innovatiecontext en in de maatschappelijke context

Concreet wordt er verwacht dat aangegeven wordt welke de sterke/zwakke punten waren in de afgelopen periode op het vlak van beleidsplanning en -realisatie, werking, aansturing/governance en opvolging en waarom, alsook welke prestaties/resultaten en welke impact als sterk(st)/zwak(st) kunnen worden beschouwd en waarom. Verder wordt verwacht dat aangegeven wordt welke opportuniteiten, uitdagingen en bedreigingen zich voor VIB stellen wat betreft (de uitwerking/ontwikkeling van) beleid, rol, positie en meerwaarde, werking en aansturing, prestaties, resultaten en impact en dit zowel algemeen als in relatie tot de huidige regelgeving en beleidscontext en waarom en dit rekening houdend met de hogervermelde systeemdimensie.

6.2 Ex-anteluik (minstens de periode 2027-2031)

Zoals aangehaald onder de uitgangspunten voor de evaluatie (sectie 4.1), is het de bedoeling dat dit toekomstgericht evaluatieluik minstens een even belangrijk deel van de evaluatie vormt als het ex-postluik. Dit luik van de evaluatie beoogt een maximaal leereffect voor alle betrokken partijen⁶² en zal gebaseerd zijn op de SWOT-analyse uitgewerkt op basis van het ex-postluik van de evaluatie en verder onder meer steunen op de toekomstplannen van VIB, m.a.w. het ex-anteluik van de zelfevaluatie die VIB in het kader van deze evaluatie dient op te stellen en van de Vlaamse overheid (het voormalig beleidsdomein EWI).

Ook voor het ex-anteluik van de evaluatie geldt dat dit zowel benaderd moet worden voor VIB als instituut op zich (bv. ook op het vlak van organisatieaspecten als duurzaamheid, wendbaarheid en veerkracht) als binnen een ruimere beleidscontext (het kader van de strategische onderzoekscentra, het W&I-beleid, maatschappelijke ontwikkelingen, enz.). Dit evaluatieluik richt zich in elk geval op de voorgestelde strategie, de hieraan verbonden doelstellingen, ambities en prestaties/resultaten en op de te realiseren (wetenschappelijke, economische, maatschappelijke en – waar relevant – beleidsmatige) impact. Specifiek voor wat de impact betreft, wordt verwacht dat er strategieën worden ontwikkeld en voorgesteld gericht op het realiseren van dergelijke impact (“paden naar impact”).

⁶² VIB op zich, maar ook de Vlaamse overheid in het algemeen en het beleidsdomein WEWILS en haar beleidsmakers in het bijzonder, evenals andere (Vlaamse) beleidsdomeinen.

Bijzondere aandacht dient ook te worden besteed aan het volgen van de beleidsprioriteiten (zie sectie 3.3) als het nog meer uitspelen van de aantrekkelijkheid en troeven als strategisch onderzoekscentrum, het stimuleren van interdisciplinaire interactie tussen onderzoekers onderling en met de bedrijven en maatschappelijke actoren doorheen alle fasen van de onderzoeksactiviteiten, de rol/positie van VIB binnen het ecosysteem op het vlak van levenswetenschappen (o.a. m.b.t. de Vlaamse industrie, m.b.t. buitenlandse ondernemingen, enz.) en ruimer (systeemdimensie), het opzetten van wetenschapscommunicatie- en co-creatie-activiteiten (citizen science) als deel van de dagelijkse werking van onderzoekers en het omgaan met grote uitdagingen: Grand Challenges, veranderingen op het vlak van technologie & data (Big data en AI), geopolitieke onzekerheden.

Het ex-anteluik houdt verder ook expliciet rekening met de systeemdimensie en haakt daarom in op de beleidskaders en hun doelstellingen waarin deze systemen zijn ingebed. Hierbij wordt trapsgewijze uitgegaan van de strategische doelstellingen van het Departement WEWIS, de beleidsnota EWII 2024-2029, het ruimere Vlaamse W&I beleid (waaronder onder meer de aspecten als wetenschapscommunicatie, Open Science, kennisdeling en kennisveiligheid) en het WEWIS-beleid, het globale Vlaams beleid (huidig, Vlaamse Versnelling - in het bijzonder de hefboom O&O&I-beleid, Visie 2050, Vizier 2030, enz.), Vlaams/Europees defensiebeleid⁶³ (waar relevant), EU-beleid, EU-doelstellingen en -werkprogramma's (EU Biotech Act and Bioeconomy Strategy, EU Life Sciences Strategy, EU Competitiveness Compass,...), de Regional & European Innovation Scoreboard (EIS en RIS), globale doelstellingen zoals de SDG's, enz.

Er wordt ook in rekening gebracht dat VIB ingebed is in een ruimere context, en dat daarom ook de toekomstige acties, interacties, samenwerking en netwerking met doelgroepen, klanten, stakeholders en andere actoren in de evaluatie aan bod moeten komen. Verder wordt ingegaan op de evaluatie van de positionering en de inhoudelijke waarde die VIB eventueel kan of zal bieden aan haar huidige (industriële en andere) partners en erin zal blijven slagen om een meerwaarde te betekenen in Vlaanderen en daarbuiten in het onderzoekslandschap maar ook binnen het biotech-ecosysteem. Dit om het verschil te kunnen maken zowel op lokaal als op internationaal vlak en om, samen met andere actoren binnen het bedrijfsleven en het onderzoekskader, Vlaanderen (blijvend) prominent op de kaart te zetten op de expertisedomeinen.

De analyse en de beoordeling richt zich ook op de toekomstige werking, aansturing/governance en opvolging (ten aanzien) van VIB en dit zowel vanuit het interne als het externe perspectief. Wat het interne perspectief betreft, dienen de beoogde inhoudelijke werking, de interne afstemming, samenwerking en synergie, de interne opvolging, enz. te worden geanalyseerd en beoordeeld. Tevens dienen de vooropgestelde toekomstige werking, aansturing/governance en opvolging vanuit een extern perspectief te worden geanalyseerd en beoordeeld. Specifiek worden hierbij de regelgeving en de externe opvolging met betrekking tot VIB vanuit een toekomstperspectief geanalyseerd en beoordeeld. Voor de toekomstige opvolging van VIB is het zeker aangewezen dat de jaarlijkse en meerjaarlijkse KPI's, de best practices en de monitoringindicatoren die nu in het convenant vermeld zijn, geëvalueerd worden. Er deden zich sinds de start van het huidige convenant ondertussen ontwikkelingen en evoluties voor in de o.a. de werking en de ambities van VIB zelf en in het beleidskader (zie infra) en de systeemcontext. De jaarlijkse en meerjaarlijkse KPI's, best practices en de monitoringindicatoren dienen in ieder geval geëvalueerd te worden op het vlak van o.a. hun relevantie, bruikbaarheid en mogelijkheden tot vereenvoudiging en het verlagen van rapporteringslasten voor het instituut.

⁶³ Zie ook sectie 3.3.4

Er dient ook een evaluatie te gebeuren van de financiële onderbouwing (onder meer in termen van efficiëntie en effectiviteit) en financiële implicaties voor de toekomst, waarbij minstens rekening wordt gehouden met een minimaal scenario (d.i. ongewijzigd beleid, wat overeenkomt met de bestending van de huidige financiële inbreng in termen van de toegekende toelages).

Tot slot bouwt het ex-anteluik voort op de conclusies en van de SWOT(analyse) uit het ex-postgedeelte en geeft het aan hoe de zwakke/sterke punten kunnen worden weggewerkt/benut. Tevens gaat het uit van de geïdentificeerde opportuniteiten en uitdagingen en geeft het aan hoe deze maximaal kunnen worden benut/omzeild. In het bijzonder dienen hierbij zowel de Vlaamse, federale, Europese als internationale beleidscontext en -ontwikkelingen in overweging te worden genomen, evenals het systeemperspectief (cf. supra). Ingeval ervoor geopteerd werd om een benchmarkanalyse uit te voeren, kan binnen dit ex-ante luik gebruik worden gemaakt van de resultaten van deze vergelijking met gelijkaardige onderzoeksinstellingen, om relevante inzichten en lessen te trekken voor de toekomst.

6.3 Conclusies en aanbevelingen

Het geheel van de evaluatie van VIB moet leiden tot een eindrapportering die minstens een beschrijving van de beleidscontext omvat, een toelichting geeft over de evaluatiecontext en aanpak, een overzicht omvat van de ingezette methodes en middelen, van de uitgevoerde analyses en de eraan verbonden beoordelingen en tot slot een aantal conclusies en aanbevelingen formuleert.

De eindrapportering moet beantwoorden aan de doelstellingen van de evaluatie en de beoogde resultaten opleveren (zie ook secties 4.2.1 en 4.2.3) en moet tegemoetkomen aan alle elementen vermeld in de evaluatieluiken vermeld in hoofdstuk 6 en dit rekening houdend met de onderscheiden analyse /evaluatiedimensies en de minimale evaluatiecriteria (zie sectie 4.2.2.2). In de eindrapportering worden verder conclusies en aanbevelingen verwacht die zich richten naar VIB en naar de Vlaamse beleidsmakers. Het evaluatierapport wordt afgesloten met een gemotiveerd eindoordeel.

Zoals ook opgenomen in de regelgeving is het de bedoeling dat de resultaten van de evaluatie onder meer gebruikt worden bij de onderhandelingen voor een volgend convenant.

7 EVALUATIEONDERDELEN, -METHODOLOGIE EN PROCEDURE

7.1 Onderdelen van de evaluatie en methodologie

Conform de reeds in secties 2.3 en 4.1.2 vermelde artikel 75/2 van het BVCO moet de beleidsevaluatie (volgens punt 5) inzicht geven in de gebruikte evaluatiemethode en in de mogelijkheden en onmogelijkheden om de doeltreffendheid en de doelmatigheid van het beleid in kwestie vast te stellen. Daarnaast moet deze onderzoeksmethode (volgens punt 4) valide en betrouwbaar zijn. De evaluatie bestaat bovendien uit een ex-postluik en een ex-anteluik, waarbij een goed evenwicht tussen beide luiken⁶⁴ essentieel is bij de uitvoering ervan.

Bij de uitvoering van de evaluatie moeten bijgevolg, tevens in overeenstemming met de evaluatiebepalingen in artikel 27 §2 van het convenant 2022-2026, de volgende methodologieën minstens aan bod komen:

- Documentenstudie;
- Interviews – consultatie van betrokken stakeholders (VIB, Vlaamse overheid, klanten, partners, ...);
- Zelfevaluatie opgesteld door VIB (op een (voldoende) hoog aggregatieniveau);
- Toekomstvisie opgesteld door de inhoudelijk dossierbehandelaar bij het Departement WEWIS;
- Een bibliometrische en technometrische analyse, een maatschappelijke impactanalyse en een innovatie-analyse (uitgevoerd door ECOOM⁶⁵);
- Een plaatsbezoek en beoordeling door een panel van internationale experts;
- SWOT-analyse
- Toekomstgerichte methodologieën ter ondersteuning van het ex-anteluik van de evaluatie;
- Een systeembenadering van de omgeving en de beleidskaders waarin VIB zich bevindt.

De werkzaamheden in het kader van deze evaluatie moeten leiden tot een eindrapport waarvan de inhoud in grote lijnen wordt omschreven in sectie 6.3. In dit rapport moeten ook de bevindingen worden verwerkt van het panel van internationale experts (zie ook verder in sectie 7.2.2).

7.2 Procedure

7.2.1 Bronnen

De volgende bronnen worden voor de evaluatie als relevant beschouwd: het convenant 2022-2026, de regelgeving zoals onder meer vervat in het W&I-decreet, beleidsnota's en beleids- en begrotingstoelichtingen, het evaluatierapport van de voorgaande evaluaties, andere relevante systeemevaluaties (bv. de uitgevoerde systeemanalyse O&O&I en evaluatie in het kader van wetenschapscommunicatie), de jaarverslagen, andere rapporteringsdocumenten, de rapporten van de door VIB uitgevoerde (tussentijdse) evaluaties en de zelfevaluatie die door VIB wordt opgesteld (zie ook 5.3). Uiteraard is deze opsomming niet limitatief.

In het kader van deze evaluatie zullen de bevoegde Vlaamse beleidsactoren (de dossierbehandelaar bij het Departement WEWIS) een toekomstvisie opstellen met betrekking tot VIB. Deze toekomstvisie zal ook als bron ter beschikking gesteld worden van de evaluatie en dient gericht ingezet te worden met het oog op een weloverwogen advies over de toekomst van VIB.

⁶⁴ Wat inhoudelijk in beide luiken aan bod moet komen, wordt toegelicht in hoofdstuk 6.

⁶⁵ Het interuniversitair Expertisecentrum Onderzoek & Ontwikkelingsmonitoring

Andere bronnen zijn onder meer de bibliometrische en technometrische analyse, maatschappelijke impactanalyse en innovatie-analyse die ECOOM zal opstellen en het rapport dat het panel van experts zal opstellen naar aanleiding van het plaatsbezoek aan VIB.

7.2.2 Evaluatoren

Voor de uitvoering van deze evaluatie zal een beroep gedaan worden op twee types van evaluatoren, nl. een externe consultant en een panel van internationale experts. Beide types van evaluatoren voeren onafhankelijk hun eigen evaluatie uit, maar beide evaluatieprocessen interageren ook.

- Externe consultant

De consultant zal worden aangesteld via de aanbesteding van een overheidsopdracht voor de uitvoering van bovenvermelde evaluatie. De consultant zal VIB beoordelen conform de evaluatieluiken hoger gedefinieerd en rekening houdend met de doelstellingen en verwachte resultaten van de evaluatie.

Van de consultant wordt verwacht dat hij bij de uitvoering van zijn opdracht de onderscheiden evaluatieluiken vertaalt in een evaluatie-/onderzoekskader en een hieraan gekoppelde set van samenhangende en relevante evaluatie-/onderzoeksvragen en in zijn werkplan voor uitvoering methodologieën aanwendt die tegemoetkomen aan de doelstellingen van de evaluatie en leiden tot de beoogde resultaten. Verder zal consultant bij de uitvoering van de evaluatieopdracht een beroep moeten doen op verschillende vormen van expertise en diverse stakeholders moeten raadplegen om de opdracht tot een goed einde te kunnen brengen.

De consultant zal zijn opdracht uitvoeren in samenwerking met een samen te stellen panel van experts en gebruik maken van de bevindingen van het panel bij het opstellen van zijn eindrapport. Het rapport dat het panel zal opstellen, zal met andere woorden aangewend worden in de finale rapportering van de consultant en moet ook integraal als bijlage bij het eindrapport gevoegd worden.

De consultant moet alle onderdelen van de evaluatie op zich nemen en minstens de bronnen aanwenden die ter beschikking staan van deze evaluatie. Verder moet de consultant instaan voor de ondersteuning en begeleiding van het panel van experts en op basis van zijn eigen analyses en bevindingen een programma en evaluatie-opdracht (incl. evaluatie-onderwerpen en/of -vragen) voor het panel uitwerken.

- Panel van internationale experts

Het panel van internationale experts dat zal ingezet worden voor de evaluatie van VIB, dient in staat te zijn om VIB te beoordelen vanuit hoger geschetste invalshoeken én dient ook zicht te hebben op de toekomst van de onderzoeksdomeinen van VIB en het management ervan en op de beleidsontwikkelingen op het vlak van onderzoek in het algemeen en wat de onderzoeksdomeinen van VIB betreft in het bijzonder. Ervaring hebben met onderzoeksbeleid op het niveau van een regio of land of ruimer vormt een bijkomend pluspunt.

Normaalgezien komt het panel van internationale experts bijeen op 2 en 3 april 2025, tijdens een tweedaags plaatsbezoek aan VIB. Er wordt echter ook rekening mee gehouden dat, indien de omstandigheden dit vereisen, de bijeenkomst van het panel van internationale experts virtueel zal moeten gebeuren.

Het programma voor deze bijeenkomst van het expertenpanel bestaat uit een reeks panelsessies waarin in elk geval VIB door de experts gehoord en bevraagd wordt, waarin de experts met de

(Vlaamse) beleidsmakers in dialoog treden over de toekomstvisie op VIB en over de beleidscontext en waarin ook andere stakeholders of belanghebbenden door het expertenpanel worden gehoord.

Ter voorbereiding van deze bijeenkomst krijgen de panelleden de nodige relevante informatie toegestuurd, waaronder een tussentijds rapport dat door de consultant wordt opgesteld op basis van de voorlopige analyses en bevindingen, een omschrijving van de opdracht van het panel en een concrete set van evaluatievragen voor het panel. Het panel van experts zal zich bij de uitvoering van zijn eigen evaluatie evenwel niet uitsluitend baseren op de voorbereidende werkzaamheden van de consultant, maar ook andere bronnen kunnen raadplegen.

De consultant ondersteunt en begeleidt het panel maar het panel stelt een eigen rapport op dat door de consultant bij het opstellen van het eindrapport wordt verwerkt. Het rapport van het panel van internationale experts wordt daarnaast ook integraal als afzonderlijke bijlage bij het eindrapport opgenomen.

Bij de vorige evaluaties van VIB bleek dat het plannen en samenstellen van het panel ruim op voorhand dient te gebeuren. Daarom is er nu al een tijdsvenster vastgelegd voor de bijeenkomst van het panel, nl. 2 en 3 april 2026, met aankomst van de experts op 1 april 2026, gecombineerd met een inleidende avondbijeenkomst. Ondertussen is ook een lijst van mogelijke paneldeelnemers, op basis van het werk dat in het kader van de vorige twee evaluaties van VIB is geleverd, geactualiseerd. Deze lijst is ook al afgestemd met VIB in het verkennend overleg van 18 maart 2025 over de geplande evaluatie en verder aangevuld met voorstellen aangeleverd door VIB. De experts op deze lijst zijn in de tussentijd gecontacteerd. Vier van hen bevestigden hun deelname, waarmee de definitieve samenstelling in de zomer van 2025 werd afgerond.

Overeenkomstig de evaluatiepraktijk van het departement wordt ernaar gestreefd om bij de samenstelling van het expertenpanel minstens één expert te betrekken die ook bij de vorige evaluatie betrokken was. In het kader van de evaluatie van VIB in 2026 werd daarom gepoogd minstens één expert uit het panel van 2021 opnieuw aan te stellen. De betreffende gecontacteerde experts hebben echter – omwille van uiteenlopende redenen - te kennen gegeven dat zij niet beschikbaar zijn voor deelname aan het panel van experts voor de evaluatie 2026.

7.2.3 Verloop

De evaluatie wordt begeleid door een stuurgroep waarin vertegenwoordigers van het departement (afdeling Coördinatie, Evaluatie, EU en internationaal O&O&I-beleid en afdeling Wetenschapsbeleid) zijn opgenomen. Verder wordt een vertegenwoordiger van de minister in de hoedanigheid van waarnemer opgenomen in de stuurgroep. De externe consultant wordt uitgenodigd deel te nemen aan de stuurgroep, maar maakt er geen deel van uit. De stuurgroep staat verder in voor de validatie van de interviewlijsten, tussentijdse resultaten, rapporten en andere stukken, voorstellen en/of andere op te leveren resultaten. De stuurgroep is bevoegd voor het toezicht op en de begeleiding van het evaluatieproces. Dit betekent dat de stuurgroep waakt over het correcte verloop van het evaluatieproces en dit zo nodig kan bijsturen. De stuurgroep bewaakt tevens de kwaliteit van het geleverde werk. Hiertoe vindt de rapportering over de evaluatie plaats aan de leden van de stuurgroep. Tevens ziet de stuurgroep erop toe dat de externe consultant de evaluatie-opdracht uitvoert in overeenstemming met de bepalingen van het opdrachtbestek en dat de werkzaamheden resulteren in een eindrapport met concrete aanbevelingen die inpasbaar zijn in de regelgeving.

De werking van de stuurgroep is neergelegd in een huishoudelijk reglement.

Op de eerste stuurgroepvergadering wordt ook “het evaluatievoorwerp” uitgenodigd zodat betrokkenen kennis kunnen maken met de aanpak die de externe consultant voor de uitvoering van de evaluatie-opdracht voorstelt en ook om een aantal afspraken te kunnen maken.

Voor de dagelijkse opvolging van de evaluatiewerkzaamheden is een operationele werkgroep ingesteld. Deze bestaat uit de dossierbehandelaar voor de evaluatie (en zijn/haar back-up) die behoren tot de evaluatiecel (gesitueerd binnen de afdeling Coördinatie, Evaluatie, EU en internationaal O&O&I-beleid) van het Departement WEWIS en uit de dossierbehandelaar voor VIB bij het departement.

De MVR van 25 april 2025 bepaalt daarnaast dat het plan van aanpak, vóór de start van het evaluatieproces, ter advies moet worden voorgelegd aan de bevoegde Inspecteur van Financiën. Voorafgaand aan deze formele adviesaanvraag kan de evaluatiecel het ontwerp van het plan van aanpak aftoetsen bij zowel de bevoegde Inspecteur van Financiën als bij de Inspecteur van Financiën die de beleidsevaluaties transversaal opvolgt.

Het (enige) aanspreekpunt (SPOC) voor alle betrokkenen bij de evaluatie is eerder vermelde dossierbehandelaar voor de evaluatie.

7.2.4 Nazorg

In het kader van de kwaliteitsbewaking en dit zowel wat betreft de dienstverlening van de evaluatiecel aan de beleidsvoorbereidende entiteiten en aan het voorwerp van evaluatie, is het de bedoeling om systematisch na afloop van een evaluatie een kwaliteitscontrole van het proces te maken. Hiervoor zal de evaluatiecel de betrokken partijen waaronder het voorwerp van de evaluatie uitnodigen voor een nazorggesprek. Dit gesprek staat geheel los van de inhoudelijke uitkomst van de evaluatie, het gaat hier louter over het procesmatige aspect van de evaluatie. Uiteraard staat het de geëvalueerde(n) vrij ook hun mening te geven omtrent het inhoudelijke aspect maar dit is hier niet het kader voor.

7.3 Planning

De indicatieve planning voor de verdere voorbereiding en uitvoering van de evaluatie:

- Uiterlijk eind maart 2025: oplevering interne mid-term-impactassessment VIB
- April – mei april 2025: uitwerken ontwerp plan van aanpak (PVA) op basis van overleg
- 10 september 2025: toelichten uitgewerkt PVA aan het evaluatievoorwerp en vastleggen datum eerste stuurgroepvergadering
- Midden september 2025: uitwerken opportuniteitstoets inzet externe consultant en mededeling PVA aan Inspectie van Financiën
- Eind september/begin oktober: mededeling intern gevalideerd PVA aan kabinet
- Mid oktober 2025: aanbesteden overheidsopdracht
- Eind november/begin december 2025: start opdracht consultant
- Eerste helft december 2025: eerste stuurgroepvergadering
- Begin januari 2026: oplevering zelfevaluatie ex post, opgesteld door VIB
- Begin januari 2026: oplevering toekomstvisie door dossierbehandelaar(s)
- Eind januari 2026: oplevering zelfevaluatie ex ante, opgesteld door VIB
- Eind februari/begin maart 2026: oplevering tussentijdse rapportering door externe evaluator
- 2 en 3 april 2026: plaatsbezoek panel van internationale experts
- Begin/mid mei 2026: ontwerp van eindrapportering door externe evaluator
- Mid/eind mei 2026: nalezen op materiële fouten door evaluatievoorwerp (1 week)
- Eind mei/begin juni 2026: afronden evaluatie
- Najaar 2026: nazorggesprek

8 INFORMEREN VAN EN AFSTEMMING MET HET EVALUATIEVOORWERP

Op 18 maart 2025 heeft de dossierbehandelaar (voor deze evaluatie) van de evaluatiecel van het Departement WEWIS zowel de hoofdlijnen van de evaluatie 2026 van VIB als de richtlijn/leidraad voor het opstellen van de overeenstemmende zelfevaluatie door VIB - die op 12 maart 2025 aan de betrokkenen was bezorgd - toegelicht aan en besproken met de vertegenwoordigers van VIB. Op basis van dit overleg werd de datum voor het opleveren van de verwachte zelfevaluatie vastgelegd op begin januari 2026 voor oplevering zelfevaluatie ex post en eind januari 2026 voor oplevering zelfevaluatie ex ante.

Na interne validering van voorliggend ontwerp van plan van aanpak voor deze evaluatie, werd dit ontwerp doorgestuurd naar de vertegenwoordigers van VIB voor feedback. Op 10 september 2025 werd dit ontwerp plan van aanpak verder toegelicht aan en besproken met vertegenwoordigers van VIB. Onderhavig plan werd na deze toelichting aangepast op basis van de gemaakte afspraken en de ontvangen feedback.

9 ELEMENTEN M.B.T. DE INZET VAN EEN EXTERNE CONSULTANT

9.1 Algemeen

Zoals aangegeven in de voorgaande secties van dit plan van aanpak (o.a. sectie 7.2.2) wordt voor de uitvoering van de evaluatie onder meer een beroep gedaan op een externe evaluator.

De consultant zal worden aangesteld via een aanbestedingsprocedure. Het is de bedoeling betreffende procedure eind oktober/begin november 2025 af te ronden. De evaluatiecel van de afdeling Coördinatie, Evaluatie, EU en internationaal O&O&I-beleid staat in voor het geheel van (de afhandeling van) de aanbestedingsprocedure van de opdracht van de consultant. Dit omvat zowel het voortraject, de eigenlijke aanbestedingsprocedure als de opvolging van de uitvoering van de opdracht.

9.2 Beschikbaarheid van documenten

Volgende informatie zal ter beschikking worden gesteld aan de consultant, hetzij als bijlage bij het opdrachtbestek, hetzij op de relevante website, hetzij elektronisch op te vragen bij het Departement WEWIS:

- Publieke documenten, of ter beschikking voor het opstellen van de offerte
 - Het convenant 2022-2026 met VIB
 - Het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid en de wijzigingen aan betreffend decreet⁶⁶
 - Regeerakkoorden, beleidsnota's en beleidsbrieven⁶⁷
 - Relevante beslissingen van en nota's/mededelingen aan de Vlaamse Regering⁶⁸
 - Informatie over VIB, via www.vib.be
 - Relevante adviezen (VARIO, SERV, andere) betreffende onderwerpen gerelateerd aan de SOC's en VIB in het bijzonder
 - Vorige evaluaties van VIB of andere relevante evaluatierapporten⁶⁹
 - Visie 2050⁷⁰ en Vizier 2030⁷¹
- Ter beschikking vanaf de plaatsing van de opdracht
 - Strategisch plan 2022-2026 van VIB
 - De jaarlijkse rapportering/jaarverslag van VIB aan het Departement WEWIS
 - Studies en andere rapporten die conform het convenant door VIB opgeleverd dienen te worden, waaronder bv. de mid-term-impactassessment en het afgeleverde eindrapport zoals vermeld in het addendum aan het convenant 2022-2026 tussen het Vlaamse Gewest en VIB RegMed Vlaanderen 2022
 - De zelfevaluatie van VIB, met inbegrip van het ontwerp van strategisch plan 2027-2031
 - De toekomstvisie opgesteld door de inhoudelijk dossierbehandelaar bij het Departement WEWIS
 - De bibliometrische en technometrische analyses, maatschappelijke impactanalyse en innovatie-analyse (uitgevoerd en opgesteld door ECOOM)
 - enz.

⁶⁶ Via Vlaamse Codex: <https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1018085¶m=inhoud>

⁶⁷ Via <https://www.vlaanderen.be/publicaties> of <http://www.vlaamsparlement.be>

⁶⁸ Via <https://www.vlaanderen.be/vlaamse-regering/beslissingen-van-de-vlaamse-regering>

⁶⁹ Via <https://www.ewi-vlaanderen.be/onze-opdracht/strategisch-beleid/beleidsevaluaties>

⁷⁰ Via <https://www.vlaanderen.be/publicaties/visie-2050-een-langetermijnstrategie-voor-vlaanderen>

⁷¹ Via <https://www.vlaanderen.be/publicaties/vizier2030-een-2030-doelstellingenkader-voor-vlaanderen>

10 COMMUNICATIEBELEID

Conform de communicatiestrategie die het Departement WEWIS hanteert voor beleidsevaluaties⁷², wordt de (publieke) eindrapportering van een evaluatie bekend gemaakt een maand na de oplevering van deze eindrapportering en dit voor zover betreffende oplevering niet in juli of augustus plaatsvindt⁷³. Na deze periode van een maand worden het (publieke) eindrapport en de managementsamenvatting op de website van het Departement WEWIS gepubliceerd⁷⁴.

In deze periode van een maand is de eindrapportering nog vertrouwelijk en wordt het enkel ter beschikking gesteld aan de direct betrokken partijen, nl. de bevoegde minister, de bevoegde Inspecteur van Financiën, de leden van de stuurgroep die de evaluatie heeft begeleid en (vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp. De (eventuele) niet-publieke versie van de eindrapportering blijft echter ten allen tijde vertrouwelijk.

Overeenkomstig artikel 75/1, lid 2 van het BVCO wordt deze beleidsevaluatie, naast de inhoudelijk bevoegde minister, ook ter beschikking gesteld van de Vlaamse minister bevoegd voor het budgettair beleid, de instantie die bevoegd is voor de begroting, en de Inspectie van Financiën. Deze instanties kunnen de beleidsevaluatie opvragen om hun taken uit te voeren in het kader van de codex, dit besluit of de uitgaventoetsingen.

Voor de eindrapportering finaal gevalideerd wordt (door de stuurgroep), krijgt (krijgen de vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp de mogelijkheid om het ontwerp van eindrapportering na te lezen met het oog op de verbetering van materiële fouten. Vastgestelde materiële fouten moeten altijd verbeterd worden en conclusies of aanbevelingen die erop gebaseerd waren, moeten overeenkomstig aangepast worden. Voor het nazicht met het oog op de verbetering van materiële fouten krijgt (krijgen de vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp een week tijd en de verwachte periode waarin dit nazicht moet uitgevoerd worden, wordt ruim op voorhand aan (de vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp meegedeeld, zodat deze werkzaamheden opgenomen kunnen worden in de eigen planning.

In principe kan (kunnen de vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp na de afronding van de evaluatieprocedure een beroep doen op de externe consultant om de evaluatie aan (minstens betreffende vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp toe te lichten, conform de hierboven omschreven communicatiestrategie. In het opdrachtbestek voor de aanbesteding van deze evaluatieopdracht wordt hiervoor een specifieke optie voorzien.

⁷² Zie [Wat is beleidsevaluatie? | Departement WEWIS](#) en [Evaluatiekader en communicatiestrategie.pdf](#)

⁷³ In dat geval start de periode van een maand op 1 september.

⁷⁴ Deze regeling geldt voor alle evaluaties die na 15 november 2023 zijn afgerond.

Bijlage 1 Richtlijnen/leidraad voor de zelfevaluatie

Onderstaande leidraad voor de zelfevaluatie werd voorafgaand aan het verkennend overleg op 18 maart 2025 met VIB gedeeld en ook tijdens dit overleg besproken.

Inleiding

De evaluatiecel van het Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie⁷⁵ (WEWIS) heeft in het kader van de in 2026 geplande evaluatie van het **Vlaams Instituut voor Biotechnologie (in wat volgt kortweg VIB)** een richtlijn/leidraad opgesteld die bestaat uit een lijst van thema's die ingevuld kunnen worden/aan bod kunnen komen bij het uitwerken van de zelfevaluatie die verwacht wordt van de vertegenwoordigers van het "evaluatievoorwerp".

De verwachte zelfevaluatie dient uit een **ex-postluik (terugblik)** en een **ex-anteluik (vooruitblik)** te bestaan, waarbij een goed evenwicht tussen beide luiken wordt beoogd. De bedoeling is om VIB toe te laten een ex-postreflectie (2021-2025/2026) op te stellen en op basis hiervan ook een aantal krachtlijnen uit te zetten voor de toekomst (d.i. een vooruitblik of ex-antereflectie voor de periode 2027-2031). De evaluatie is er immers ook op gericht om zo goed mogelijk bij te dragen aan de toekomstige beleidsontwikkeling.

Aangezien van VIB verwacht wordt dat zij jaarlijkse omstandig rapporteren aan het (voormalige) Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI), kan (het ex-postluik van) de verwachte zelfevaluatie in principe op een (voldoende) hoog aggregatieniveau worden uitgewerkt. Bij het opstellen van de gevraagde zelfevaluatie, kan – waar mogelijk en relevant – altijd verwezen worden naar al bestaande documenten of beschikbare gegevens (bv. jaarverslagen, informatie op de VIB-website, andere rapporteringen, enz.). Het is niet de bedoeling dergelijke informatie te reproduceren.

De evaluatie wordt dus opgezet vanuit twee primaire dimensies, namelijk ex post en ex ante, maar benadert het evaluatievoorwerp ook vanuit een aantal andere perspectieven/invallshoeken, namelijk VIB op zich (d.i. intern perspectief) en in relatie tot de doelgroepen en andere belanghebbenden (d.i. extern perspectief), vanuit een lokaal, regionaal tot internationaal perspectief en verder vanuit een systeemperspectief (d.i. met name rekening houdend met het systeem/de systemen waarvan VIB deel uitmaakt (in het bijzonder op het vlak van levenswetenschappen maar ook ruimer), evenals opeenvolgende – en waar relevant de aangrenzende beleidskaders, -doelstellingen en -werkprogramma's)⁷⁶.

Bij de ex-postbeoordeling ligt de nadruk op de strategie (d.i. onder meer de onderzoeksstrategie, het valoriseren van de onderzoeksresultaten/academische kennis ten behoeve van de beleidsvorming in Vlaanderen en wat betreft economische, maatschappelijke, technologische valorisatie) voor de periode 2021-2025/2026 en de realisatie ervan (onder meer in termen van activiteiten). Hierbij komen zowel de werking, de aansturing en governance en organisatorische

⁷⁵ Sinds 1 januari 2025 vormen het voormalige Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) en het Departement Werk en Sociale Economie (WSE) een nieuw eengemaakt departement onder de naam Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie (of kortweg Departement WEWIS). De vermelde evaluatiecel situeert zich in de afdeling Coördinatie, Evaluatie, EU en Internationaal O&O&I-beleid van het Departement WEWIS.

⁷⁶ Hierbij wordt trapsgewijs uitgegaan van het Vlaamse W&I beleid (waaronder o.a. de aspecten als wetenschapscommunicatie en Open Science), en het WEWIS-beleid, het globale Vlaams beleid (incl. productiviteits- en competitiviteitsagenda, Visie 2050, Vizier 2030,...), Vlaams/Europees defensiebeleid (waar relevant), EU-beleid, EU-doelstellingen en -werkprogramma's (EU Biotech Act and Bioeconomy Strategy, EU Life Sciences Strategy, EU Competitiveness Compass,...) en de European & Regional Innovation Scoreboard (EIS en RIS), globale doelstellingen zoals de SDG's, enz.

aspecten aan bod, terwijl bij de beoordeling van de activiteiten de nadruk eerder zal liggen op de behaalde resultaten, de (wetenschappelijke, economische, maatschappelijke en beleidsmatige) impact, de samenwerking en synergieën met andere partijen, kwaliteit van het geleverde werk, interactie met stakeholders/doelgroepen/klanten/andere actoren, enz. Een belangrijk deel van de evaluatie is daarnaast ook gericht op de toekomst en omvat onder andere een analyse en beoordeling van de toekomstplan(nen) voor de komende vijfjarige periode in relatie tot de toekomstplannen van de beleidsmakers en dit op verschillende beleidsniveaus (cf. systeemblik).

Aansluitend hierop wordt er verwacht dat er ook rekening gehouden wordt met de (evoluerende) beleidscontext en dat er aangegeven wordt of en hoe VIB in het verleden heeft bijgedragen (en nog verder zal bijdragen tot eind 2026) aan de doelstellingenkaders van de verschillende beleidsniveaus, alsook aantoont hoe de toekomstplannen ter zake erop (zullen) inspelen en ertoe zullen bijdragen.

Om de zelfevaluatie op te stellen, kan VIB uitgaan van onderstaande richtlijn/leidraad die is onderverdeeld in een aantal thema's. Deze thema's worden (soms) aangevuld met een aantal vragen die illustratief zijn ten aanzien van het thema in kwestie. Het is **niet** de bedoeling dat de opgestelde zelfevaluatie deze vragen afzonderlijk beantwoordt, maar wel om op basis van het beschreven thema's en de (eventueel) onderliggende vragen in de finale documenten voldoende elementen aan te reiken om elk thema te onderbouwen en in te vullen.

Ex-postluik van de zelfevaluatie (2021-2025/2026)

Terugblik op conclusies en aanbevelingen van de vorige evaluatie

In dit deel van de zelfevaluatie wordt een reflectie verwacht op de vorige evaluatie in 2021 van VIB en wat daaruit werd geleerd, welke aanbevelingen wel of niet bruikbaar bleken, wat wel of niet geïmplementeerd werd en waarom (niet) en wat de conclusies hierover achteraf zijn. Vanzelfsprekend hoeft dit element van de zelfevaluatie niet noodzakelijk apart verwerkt worden, maar kan het geïntegreerd worden in de bespreking van specifieke thema's.

Beleidsplanning en -realisatie

In dit onderdeel wordt in eerste instantie een korte toelichting verwacht bij het eigen beleid en hoe dit is/was ingebed/afgestemd op de beleidsdoelstellingen en dit zowel in de Vlaamse als de ruimere (internationale) context en hoe dit beleid ten uitvoer werd gebracht.

Verder wordt een toelichting verwacht bij de manier waarop het eigen beleid al of niet werd bijgesteld in het licht van de evoluerende beleidscontext en/of onderzoekscontext, de bijkomende middelen die werden toegekend, de specifieke opdrachten/projecten waarvan sprake in het convenant/de beleidsnota's van de Vlaamse Regering en de beleids- en begrotingstoelichtingen (BBT), enz. In dit verband dient bijzondere aandacht te gaan naar de bijdragen die VIB heeft geleverd aan de realisatie van de (evoluerende) beleidsdoelstellingen (Vlaams/ruimer), maar ook naar de mate waarin en de wijze waarop de eigen beleidsdoelstellingen werden gerealiseerd of verwacht mag worden dat deze gerealiseerd zullen worden tegen het eind van 2026 en eventueel waarom (niet). Ander aandachtspunt is de nationale en internationale situatie op het vlak van de COVIDpandemie en de impact ervan op de eerdergenoemde aspecten.

Er dient ook aandacht te worden besteed aan de middelen die VIB kan inzetten voor de realisatie van zijn beleidsdoelstellingen, en dit in termen van zowel eigen middelen, middelen afkomstig van de Vlaamse overheid (werkings- en investeringstoelages en andere middelen) als middelen afkomstig van andere partijen. Het eventuele hefboomeffect die de Vlaamse middelen genereren voor het verwerven van andere middelen kan hierbij ook aan bod komen, maar ook de

uitdagingen/mogelijkheden/effecten/resultaten van het PMV Flanders Future Techfund (FFTF) voor VIB.

Resultaten, prestaties en impact

In dit onderdeel worden de belangrijkste resultaten en de impact die VIB in de beschouwde periode heeft gerealiseerd (bv. op wetenschappelijk, economisch, maatschappelijk en beleidsmatig vlak (bv. beleidsagendabepaling)) toegelicht. Hierbij is het niet de bedoeling om in te gaan op de meer kwantitatieve resultaten (bv. de resultaten behaald op de KPI's en monitoringindicatoren), maar eerder op de kwalitatieve realisaties en impact.

Specifiek wordt een overzicht van en een toelichting over de resultaten (bv. in termen van wetenschappelijke doorbraken, valorisatie, beleidsmatige, internationale, economische en maatschappelijke impact) verwacht die de investering van de Vlaamse overheid in VIB heeft opgeleverd. Bijzondere aandacht gaat hierbij uit naar het bij de start van dit convenant nieuwe onderzoekscentrum NERF en het VIB-breed onderzoekscentrum VIB.AI, de inkanteling van de SALK onderzoeksgroep en de opzet van de twee nieuwe technologiefaciliteiten (een single-cell-kernfaciliteit en een Research Data Service Facility (RDSF) – Data Core).

De resultaten, prestaties en impact worden zowel voor VIB zelf als ruimer bekeken. Waar nuttig en relevant, kan VIB de resultaten en impact ook in een ruimer tijds kader dan vanaf 2022 weergeven, evenwel met specifieke aandacht voor dit laatste en vanuit de redenering dat impact zich over het algemeen pas op langere termijn manifesteert of kan manifesteren.

Dit onderdeel wordt bij voorkeur uitgewerkt vanuit zowel een intern als een extern perspectief en zowel op zichzelf als vanuit een systeemperspectief. Hierbij wordt in eerste instantie uitgegaan van de beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie (EWI) 2019-2024 en van de beleidsnota Economie, Wetenschap, Innovatie en Industrie (EWII) 2024-2029 en het ruimere Vlaamse W&I-beleid (waaronder o.a. de aspecten als wetenschapscommunicatie, Open Science, kennisdeling en kennisveiligheid), en het WEWIS-beleid (waaronder o.a. de uitvoering van de betreffende uitgaventoetsingen), het globale Vlaams beleid (incl. de productiviteits- en competitiviteitsagenda en hefboom O&O&I-beleid, Visie 2050, Vizier 2030, enz.), Vlaams/Europees defensiebeleid (waar relevant), EU-beleid, EU-doelstellingen en -werkprogramma's (EU Biotech Act and Bioeconomy Strategy, EU Life Sciences Strategy, EU Competitiveness Compass, enz.) en de European & Regional Innovation Scoreboard (EIS en RIS), globale doelstellingen zoals de SDG's, enz.

Rol, positie en meerwaarde

Wat betreft de rol, positie en meerwaarde van VIB en dit binnen de evoluerende beleidscontext, dient een toelichting te worden gegeven bij de eventueel geëvolueerde rol, positie en meerwaarde van VIB in het algemeen, en de manier waarop die evoluerende rol werd geoperationaliseerd in het bijzonder. Zowel de samenwerking en/of afstemming net als de complementariteit t.a.v. andere actoren, in het bijzonder met de beleidsactoren (Vlaams/ruimer), met de andere SOC's (intersocwerking), met de academische wereld, met de bedrijven, dienen hier te worden toegelicht. Aandachtspunten hierbij zijn de regionale, nationale en internationale relaties met en de acties t.a.v. de doelgroepen/klanten, de relaties met stakeholders (afstemming, synergie, complementariteit), in het bijzonder met de Vlaamse beleidsactoren (o.a. de relatie met Flanders Investment & Trade (FIT) in het kader van de internationale uitstraling).

Op een hoger aggregatieniveau dienen ook de rol, positie en meerwaarde van VIB in de federale en internationale beleidscontext te worden toegelicht en geduid. Hierbij moeten de aspecten/elementen uit de vorige paragrafen – en dit waar nuttig en relevant – aan bod komen.

Dit onderdeel wordt bij voorkeur ook uitgewerkt vanuit zowel een intern als een extern perspectief en zowel op zichzelf als vanuit een systeem perspectief.

Werking, governance en aansturing

Dit onderdeel heeft in eerste instantie betrekking op de werking, governance en aansturing van VIB en dit zowel vanuit een intern als een extern perspectief. Het interne perspectief heeft in hoofdzaak betrekking op de interne werking, governance en aansturing (o.a. aanstelling nieuwe algemeen directeur), met bijzondere aandacht hoe en in welke mate de strategische en de operationele doelstellingen en de KPI's en hun streefwaarden (al of niet) werden doorvertaald naar de werkvloer en in de governance. Vanuit een extern perspectief en dit in eerste instantie ten aanzien van de Vlaamse overheid als subsidieverstrekker, is de werking, governance en aansturing van VIB geregeld op basis van het W&I-decreet, het convenant 2022-2026 en de beleidsplanning van VIB voor diezelfde periode. Dit vertaalt zich in strategische en operationele doelstellingen en in jaarlijkse en meerjaarlijkse KPI's, de best practices en de monitoringindicatoren die het Departement WEWIS samen met een financiële beoordeling gebruikt voor de jaarlijkse/meerjaarlijkse opvolging. Vanuit dat oogpunt wordt verwacht dat VIB de eerder genoemde regelgeving bekijkt en reflecteert over de externe opvolging over de afgelopen periode. Specifiek kan VIB dit vanuit de jaarlijkse en meerjaarlijkse KPI's, de best practices en de monitoringindicatoren en de neergezette resultaten analyseren en beoordelen.

Andere aspecten die binnen dit luik aan bod dienen te komen, zijn onder meer de impact van het communicatiebeleid van VIB (zowel intern bekeken als tegen de ruimere achtergrond van het wetenschapscommunicatiebeleid van de Vlaamse overheid), de verplichtingen op het vlak van Open Science en Open Data en de relatie met en doorstroom van informatie naar het FRIS-onderzoeksportaal.

SWOT-analyse

Uitgaande en aansluitend op de voorgaande thema's kan een SWOT-analyse worden opgesteld die vervolgens kan aangewend worden bij het uitwerken van het ontwerp van strategisch plan/beleidsplan voor VIB voor de komende periode (2027-2031).

Concreet wordt er verwacht dat aangegeven wordt welke de sterke/zwakke punten waren in de afgelopen periode op het vlak van beleidsplanning en -realisatie, werking, governance en aansturing en waarom, alsook welke prestaties en welke impact als sterk(st)/zwak(st) kunnen worden beschouwd en waarom. Verder wordt verwacht dat aangegeven wordt welke opportuniteiten, uitdagingen en bedreigingen zich voor VIB stellen wat betreft (de uitwerking/ontwikkeling van) beleid, rol, positie en meerwaarde, werking en aansturing, prestaties, resultaten en impact en dit zowel algemeen als in relatie tot de huidige regelgeving en beleidscontext en waarom en rekening houdend met de hogervermelde systeemdimensie.

Ex-anteluid van de zelfevaluatie (2027-2031)

Op basis van het ex-postgedeelte van de zelfevaluatie en rekening houdend met de huidige beleids-, onderzoeks- en valorisatiecontext – van lokaal, Vlaams, nationaal tot Europees en internationaal – en regelgeving enerzijds en de te verwachten evoluties in de beleids-, onderzoeks- en

valorisatiecontext anderzijds, is het de bedoeling dat VIB een ontwerp van strategisch plan/beleidsplan opstelt voor de periode 2027-2031.

Het (ontwerp van) strategisch plan/beleidsplan voor de periode 2027-2031 bevat minstens een missie en visie en verder strategische doelstellingen afgestemd op de beleidsdoelstellingen en regelgeving (Vlaams, internationaal en voor zover van toepassing), operationele doelstellingen (activiteiten), een voorstel voor een set van opvolgingsindicatoren (kwantitatief en kwalitatief en inclusief streefwaarden, jaarlijks/meerjarig, enz.) of van (andere) leverbaarheden als onderdeel van de rapportering/externe opvolging, strategieën gericht op de realisatie van de (wetenschappelijke, economische, maatschappelijke en beleidsmatige) impact, af te sluiten of bestaande samenwerkingsverbanden, afstemming en complementariteit met en synergieën tussen VIB en stakeholders en andere actoren in het beoogde veld, en dit telkens met een verantwoording van de voorgestelde keuzes.

Bijzondere aandacht dient ook te worden besteed aan de beleidsprioriteiten als het nog meer uitspelen van de aantrekkelijkheid en troeven als strategisch onderzoekscentrum, hoe VIB staat tegenover opportuniteiten voor (andere) intersoc-activiteiten en welke dat eventueel kunnen zijn, het stimuleren van interdisciplinaire interactie tussen onderzoekers onderling en met de bedrijven en maatschappelijke actoren doorheen alle fasen van de onderzoeksactiviteiten, de rol/positie van VIB binnen het ecosysteem op het vlak van levenswetenschappen (o.a. m.b.t. de Vlaamse industrie, m.b.t. buitenlandse ondernemingen, enz.) en ruimer (systeemdimensie), en wat betreft het omgaan met grote uitdagingen: Grand Challenges, veranderingen op het vlak van technologie & data (Big data en AI), geopolitieke onzekerheden.

Het voorstel houdt verder ook expliciet rekening met de systeemdimensie en haakt daarom in op de beleidskaders en hun doelstellingen waarin deze systemen zijn ingebed. Hierbij wordt trapsgewijze uitgegaan van de strategische doelstellingen van het Departement WEWIS⁷⁷, de beleidsnota EWII 2024-2029, het Vlaamse W&I-beleid (waaronder o.a. de aspect als wetenschapscommunicatie, Open Science, kennisdeling en kennisveiligheid), het globale Vlaams beleid (huidig, productiviteits- en competitiviteitsagenda, Visie 2050, Vizier 2030, enz.), Vlaams/Europees defensiebeleid (waar relevant), EU-beleid, -doelstellingen en -werkprogramma's (EU Biotech-actie, Life Science strategy, Health-Data; Bio-manufacturing, Europese Strategische Autonomie), de European & Regional Scoreboard, globale doelstellingen zoals de SDG's, enz.

Het ontwerp van strategisch plan/beleidsplan 2027-2031 dient een financieel plan voor de komende periode te bevatten waarbij minstens rekening wordt gehouden met een minimaal scenario (d.i. ongewijzigd beleid, wat overeenkomt met de bestendinging van de huidige financiële inbreng in termen van de toegekende toelages).

Verder kan worden ingegaan op de nieuwe inhoudelijke waarde die VIB zal blijven bieden aan haar huidige (industriële en andere en waar van toepassing) partners en erin zal slagen om bijkomende partners te overtuigen van haar onderzoeksaanbod, en op de mate waarin VIB zal proberen om voldoende groei te realiseren binnen de expertisedomeinen. In essentie moet VIB voor de toekomst een duidelijke onderscheidende factor/eigenschap ("differentiator") identificeren als onderzoekscentrum, om het verschil te kunnen maken zowel op lokaal als op internationaal vlak en om, samen met andere actoren binnen het bedrijfsleven en het onderzoekskader, Vlaanderen prominenter op de kaart te zetten op de expertisedomeinen.

⁷⁷ Zie [Onze organisatie | Vlaanderen.be](https://www.onzeorganisatie.vlaanderen.be) - Tien strategische doelstellingen voor het nieuwe Departement

Verder gaat het ontwerpplan uit van de conclusies en van de SWOT(analyse) uit de eigen ex-postzelfevaluatie en geeft het aan hoe de zwakke/sterke punten kunnen worden weggewerkt/benut. Tevens gaat het uit van de geïdentificeerde opportuniteiten en uitdagingen en geeft het aan hoe deze maximaal kunnen worden benut/omzeild. In het bijzonder dienen hierbij zowel de Vlaamse, federale, Europese als internationale beleidscontext en -ontwikkelingen in overweging te worden genomen, evenals het systeemperspectief (cf. supra).

Het ontwerp van strategisch plan/beleidsplan bevat naast bovenstaande elementen ook suggesties tot vereenvoudiging/aanpassingen van de regelgeving, de rapportering en opvolging, governance en aansturing, enz. Er wordt met andere woorden verwacht dat VIB ook aanbevelingen formuleert t.a.v. de overheid betreffende een model voor (externe) aansturing (bv. op basis van een buitenlands model waar VIB zich aan wil/kan spiegelen), t.a.v. het W&I-beleid in het algemeen en het instrumentarium gericht op onderzoek en innovatie in het bijzonder. Hierbij dient ook de internationale context in overweging te worden genomen.

